

Van de redactie

Cronicke nummer 26 ligt voor u. Het eerste nummer van 2013. Het is fijn dat onze oproepen tot het aanleveren van verhalen opvolging vindt bij verschillende leden. In deze uitgave de Agenda algemene ledenvergadering 2013, notulen en jaarverslag van het achter ons liggende jaar 2012. Hierin kunt u nog eens nalezen wat er het afgelopen jaar zoal gebeurd is in en met onze heemkundekring.

Verder in deze Cronicke de herinneringen van Han Vermeulen over de “Waehenbaene” onderaan de Oostdijk met bijgevoegde foto's van familie, een oude foto van de molen en het “Wachtje aan de Zuiddijk en nog diverse foto's. Onderaan de Oostdijk waren ooit een tiental bedrijfjes gevestigd waaronder het schildersbedrijf van de vader van Han, Wim Vermeulen. Verder een verhaal van mevrouw Neele- Heijstek uit Waddinxveen. Zij heeft nog een trouwpak in goede staat van haar opa en heeft haar herinneringen opgeschreven in een leuke bijdrage. Verder vindt u een bijdrage van Anja Neele-Kempeneers over het Zeeuwse dialect. Elk jaar is er op Tholen een dialectavond, alwaar een dictee voorgelezen wordt in het Zeeuws, het “Thools Dictee” genaamd. Aan de hand van een soort hand-

leiding - de Zeeuwse schriefwiezer – moeten de deelnemers/deelneemsters het in het Zeeuws gedicteerde opschrijven, waarna gekeken wordt wie dat het beste gedaan heeft. Denk hierbij aan “Het Groot Dictee der Nederlandse Taal” wat op televisie elk jaar uitgezonden wordt. Anja heeft dit “Thools Dictee” afgelopen jaar 2012 geschreven en gedictoord. Het handelde over Flipland en als bijkomstigheid werd de opbrengst geschonken aan onze heemkundekring ten bate van de restauratie van de weegbrug. Een bedrag van € 975,- . We zijn de organisatie van het “Thools Dictee” daar uiteraard ontzettend dankbaar voor. We kijken terug op de herdenking die wij samen op initiatief van de gemeente georganiseerd hebben. Aanluitend de herinneringen van Wim de Ruijter hoe hij de Ramp ervaren heeft op

bijna negen jarige leeftijd, aangevuld met een brief, die zijn oom Laurens Reijngoudt vanuit zijn evacuatieadres schreef aan zijn broer Johannes op 4 maart 1953. Verder een artikel over het 50-jarig jubileum van de Boerenleenbank. Adrie van Dijke vond na het overlijden van zijn moeder Corrie van Dijke-de Rijke een feestgids uit 1965 over dit jubileum. Hieromheen hebben we een artikel geschreven van Boerenleenbank tot Rabobank. Wij zijn verheugd, dat we dankzij deze verhalen en bijdragen door u aangeleverd weer een Cronicke uit kunnen brengen en wensen u derhalve veel leesplezier.

Han Quist.
Gladiolenstraat 32,
Sint Philipsland

Noteert u alvast in uw agenda

Op donderdag 25 april 2013 vindt de jaarlijkse ledenvergadering plaats in het Jeugdgebouw van de Nederlands Hervormde Kerk aan de Schoolstraat te Sint Philipsland. Wij nodigen alle leden uit op deze avond, die om 19:30 uur begint.

Let op !!

Bij deze Cronicke is de factuur toegevoegd betreffende de contributie door u verschuldigd over het jaar 2013. Vorig jaar hebben veel leden de factuur over het hoofd gezien. Daardoor hebben Jan en Jannie Kempeneers heel veel werk gehad om deze contributies binnen te krijgen. Heden ten dage is nog niet alles binnen. U zult begrijpen, dat wij dit in het komende jaar willen voorkomen.

Mededeling

Op 15 maart j.l. verscheen bij de SCEZ een dubbel-cd met 52 oude Zeeuwse liedjes en een daarbij behorend boekje. De collectie 'Zeeuwse traditionals. Een dwarsdoorsnede van de oude liedcultuur in Zeeland' vestigt de aandacht op liedjes die vroeger van generatie op generatie werden overgeleverd, maar die inmiddels grotendeels uit het repertoire zijn verdwenen. Bij het werk op het land of aan de dijk, op straat, onder het aardappels schillen, bij het ringrijden, tijdens de vriendinnenvisite, op een bruiloftsfeest of in het café... Overall werden vroeger liedjes gezongen. Ze maakten deel uit van het dagelijks leven en iedereen had er een heel repertoire van in zijn hoofd.

Soorten liederen

Op de cd's staan verschillende soorten liedjes: liefdesliedjes, spelerijders- en ringrijdersliederen, paas- en oudjaarlidjes, kinderliedjes, soldatenliederen, drinkliederen, een heilied en zelfs twee heuse

moordballaden. Daaronder liedjes van meer dan vierhonderd jaar oud. Een typisch Zeeuwse liedjescultuur bestaat er overigens niet. Tekst en/of melodie van het overgrote deel van de liedjes kwamen ook elders in Nederland voor, soms zelfs

in andere delen van Europa. Wel werden sommige liedjes ‘verzeeuwst’: ze werden in het Zeeuws gezongen of er werden in de tekst elementen ingevoegd die met Zeeland te maken hadden.

Authentieke uitgave

De op de cd samengebrachte liedjes werden in de jaren 1950-1970 opgenomen door onder andere Ate Doornbosch, die ze ten gehore bracht in zijn populaire radio-programma 'Onder de Groene Linde' (1957-1993). Later werden deze liedjes opgeslagen in de digitale liederenbank van het Meertens Instituut. De SCEZ presenteert nu een Zeeuwse selectie uit deze verzameling. Liedjes gezongen door 'gewone' mensen, opgenomen bij hen thuis. De ongepolijste stemmen van de zangers, die vaak al op leeftijd waren,

maken de cd tot een unieke en authentieke uitgave.

Het gros van de Zeeuwen zal voor het eerst met deze liedjes kennismaken. Een verborgen stukje Zeeuwse volkscultuur wordt met deze dubbel-cd aan de vergetelheid ontruikt.

De dubbel-cd gaat vergezeld van een boekje over volksmuziek en liedjescultuur in Zeeland, met extra informatie over de zangers en de liedjes die zij zingen. Voor de tekst van het boekje en de selectie van de liedjes tekenen Jeanine Dekker en Marco Evenhuis.

Verdere informatie

Dubbel-cd met 52 liedjes, totale speelduur 1.50 uur. Boekje met 40 pagina's en illustraties.

Prijs: 15 euro. Te koop aan de balie van de SCEZ en bij de (grotere) Zeeuwse boekhandel.

Let op: de SCEZ gaat verhuizen. Tot en met 20 maart is de cd te verkrijgen op locatie De Burg, Groenmarkt 13, Middelburg. Vanaf 25 maart op 'Het Schuitvlot', Looierssingel 2, Middelburg. Op 21 en 22 maart is de SCEZ gesloten.

Agenda Ledenvergadering 2013, 25 april 2013

1. **Opening door Fons Vleghels (voorzitter)**
2. **Notulen Algemene Ledenvergadering 2012, 26 april 2012**
3. **Ingekomen stukken**
4. **Mededelingen**
5. **Financieel Jaarverslag 2012 door Prieneke van Hoeve (penningmeester)**
6. **Verslag kascontrolecommissie**
7. **Benoeming nieuwe leden kascommissie en reservelid kascommissie**
8. **Bestuursverkiezing**
Aftredend: Fons Vleghels, Bram Wisse, Kees Koopman en Prieneke van Hoeve
Herkiesbaar: allen
9. **Rondvraag**
10. **Pauze**
11. **Lezing Ed van Sliedregt: presentatie boek Armoedzaaiers**
12. **Sluiting**

Notulen 15^e Algemene Ledenvergadering, dd. 26 april 2012

Opening

De voorzitter opent de vergadering met een hartelijk welkom. Hij spreekt zijn waardering uit over de goede opkomst. In het bijzonder begroet hij de heer Fase van heemkundekring Stad en Lande van Tholen en feliciteert hem met het 10-jarig jubileum van deze heemkundekring. Vervolgens geeft de voorzitter een overzicht van het programma van vanavond.

Ook geeft hij een stand van zaken betreffende de weegbrug. De weegbrug is inmiddels aangekocht en sinds 14 maart eigendom van de heemkundekring. De weegbrug is de laatste tijd onderwerp van vernielingen door jeugd van de basisscho-

len. Er zal binnenkort hierover contact worden opgenomen met de scholen. De voorzitter roept de aanwezigen op om sociale controle uit te oefenen. Vanuit de vergadering wordt voorgesteld om een deugdelijke afrastering aan te brengen. Ook roept de voorzitter nogmaals op tot het aanmelden van vrijwilligers om te helpen bij de renovatie. Naar verwachting zal de aannemer eind mei, begin juni, starten met de renovatiewerkzaamheden.

Nu de weegbrug eigendom is geworden van de heemkundekring, zullen de jaarlijkse uitgaven omhoog gaan, als gevolg van jaarlijks onderhoud, gemeentelijke belastingen, verzekeringspremie, e.d.

Vooralsnog heeft het bestuur besloten om de contributie nog niet te verhogen. Bram van Nieuwenhuijzen merkt op, dat hij hoopt, dat financiering van de renovatiewerkzaamheden, niet ten koste gaat van de verschijningsfrequentie van de Cronieke. Ook vraagt hij of er is overwogen om de financiering over een aantal jaren uit te spreiden.

Volgens het bestuur is dit niet nodig, omdat de kosten van de renovatie geheel uit de eigen middelen kunnen worden opgebracht. Er is één dezer dagen een mail ontvangen van de heer J. Boone van Jos Boone Watersport b.v. te Middelburg, waarin hij zijn herinneringen aan zijn

jeugd, die hij op Flupland heeft doorgebracht, op een voor velen herkenbare wijze heeft weergegeven. Fons leest deze mail in zijn geheel voor. Tenslotte vermeldt hij dat de heer Boone € 500 schenkt voor de herstelwerkzaamheden aan de weegbrug. In totaal is er nu een bedrag van € 2000 toegezegd. Anja Neele vraagt in dit verband, of bedrijven zijn benaderd voor sponsering. Fons zegt dat dit niet is gedaan, omdat het bestuur hier weinig van verwacht in verband met de huidige economische situatie. In de contributiebrief 2012 is aan de leden verzocht om een eenmalige bijdrage te willen storten. Vanuit de vergadering wordt gevraagd naar de situatie van het weeggedeelte. Er kan nog gewogen worden en daar zal zeker voor niet commerciële doeleinde gebruik van worden gemaakt. Precia Molen heeft gratis jaarlijks onderhoud aan het weegmechanisme toegezegd.

De voorzitter meldt voorts, dat met Rijkswaterstaat is afgesproken, dat een voorlichtingsavond zal worden georganiseerd, zodra de vereiste vergunningen zijn verleend. Bram van Nieuwenhuijzen verzoekt om navraag te doen naar de status van het baggerdepot, dat aanvankelijk het doel was van de inrichting van het Rammegors. Via internet kan bezwaar worden gemaakt tegen het verzilten van het Rammegors.

Verder wijst de voorzitter op een onlangs verschenen brochure van de gemeente over het gewijzigde beleid m.b.t. grafrechten.

Zoals ook reeds in de laatst verschenen Cronieke was vermeld, hebben Jan en Jannie Kempeneers aangegeven te gaan stoppen met hun activiteiten met betrekking tot de heemkundekring. Het bestuur betreurt dit zeer, maar kan er begrip voor opbrengen, gezien de gezondheidstoestand van Jan. Wel zullen zij de ledenadministratie blijven voortzetten. Nu Jan dus ook terugtreedt als redactielid van de Cronieke, bestaat er grote behoefte aan nieuwe redactieleden.

De voorzitter doet dan ook een dringend beroep op de aanwezigen, zich aan te melden of te helpen zoeken naar geschikte krachten.

Ook is helaas nog niemand gevonden voor de vacature van secretaris, nu Bram Quist zich niet meer herkiesbaar stelt.

Notulen van de vorige algemene ledenvergadering

De notulen worden ongewijzigd goedgekeurd en ondertekend.

Naar aanleiding van het jaarverslag, dat is opgenomen in de laatst verschenen Cronieke, vraagt Theo van Driel wat het convenant met de gemeente, De Meestof en beide heemkundekringen inhoudt. Het convenant is een samenwerkingsverband tussen vermelde partijen over de zorg voor en het gemakkelijker uitwisselen van cultuurhistorische voorwerpen en bescheiden. Zo is het museum het best toegerust om tastbare voorwerpen of objecten te beheren en de gemeente de organisatie die het beste is ingericht om bijvoorbeeld documenten of foto's te beheren. Ook is vastgelegd, dat voorwerpen uit de collecties van de beherende partijen kosteloos beschikbaar worden gesteld aan de andere partijen voor bepaalde evenementen of activiteiten.

Ook wordt een toelichting gevraagd over de vermelding van een onderzoek naar de binnendijken. De Provincie Zeeland wil de geschiedenis van de binnendijken in de provincie beschrijven en heeft daartoe een archeologisch bureau opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de aanleg en samenstelling van de binnendijken in de provincie. Het bureau heeft daarvoor ondermeer de hulp ingeroepen van de heemkundekringen in verband met hun plaatselijke kennis.

Ingekomen stukken

Er is bericht van verhindering ontvangen van mevr. Ellie Mol-Den Engelsman.

Financiële jaarverslag

Het verslag wordt getoond op de beamer en toegelicht door de penningmeester, Prieneke van Hoeve. Gevraagd wordt of het nodig is om de contributie te verhogen, nu de weegbrug is aangekocht en er behalve de eenmalige renovatiekosten ook rekening moet worden gehouden met hogere jaarlijkse kosten. Het bestuur heeft dit uiteraard ook overwogen, maar heeft besloten om dit zolang mogelijk uit te stellen, omdat de kans groot is, dat dit leden gaat kosten. Wel memoreert Han Quist aan de contributiebrief, waarin een eenmalige bijdrage wordt gevraagd voor de herstellkosten van de weegbrug.

Verslag kascontrolecommissie

Mevr. Den Haan en Arjan Kempeneers hebben de kas gecontroleerd en in orde bevonden.

De vergadering verleent daarop haar goedkeuring.

Benoeming nieuwe leden en reservelid kascommissie

Arjan Kempeneers treedt af en de voorzitter bedankt hem voor de verrichte werkzaamheden.

Mevr. Den Haan blijft nog een jaar in functie en mevr. Vlegghels-Steijn wordt als tweede lid benoemd. De heer Wim van Herk meldt zich desgevraagd aan als reservelid.

Bestuursverkiezing

Marieke Wolse, Han Quist en Bram Quist zijn na de in de statuten voorgeschreven periode van twee jaar aan de beurt om af te treden. Marieke en Han stellen zich opnieuw herkiesbaar en worden, bij acclamatie, herkozen. Bram Quist heeft besloten zich niet meer beschikbaar te stellen voor een volgende periode. De voorzitter spreekt lovende woorden over de inzet en het functioneren van de secretaris en bedankt hem daarvoor. Als blijk van waardering overhandigt hij hem een cadeaubon en voor zijn vrouw Ina een prachtig bloemstuk.

Rondvraag

De opmerkingen van Bram van Nieuwenhuijzen over het baggerdepot, over de financiering van de weegbrug en over het aantal uitgaven van de Cronieke, zijn onder de verschillende agendapunten reeds vermeld.

Pauze

In de pauze is er koffie en cake. In het verlengde van de artikelen van Han Quist over de geschiedenis van de tram, toonde modelbouwer, de heer Wienus van Slie-dregt, een pracht van een locomotief, met nr. 32, die ook op het traject van De Polder-Steenbergen heeft gereden. Het model is gemaakt van geel koper en voorzien van een werkende stoommachine. Het bouwen van dit kunstwerkje heeft tot nu toe 1400 uur arbeid gekost.

Powerpoint Presentatie van Annet de Ruyter getiteld: Het milieu vanuit Bijbels Licht

Annet de Ruyter hield een boeiend betoog, ondersteund met indrukwekkende beelden, van het ontstaan en ontwikkeling van de natuur en het milieu en de invloed van de mens daarin.

In haar visie heeft God de natuur geschapen en heeft de mens tot taak gekregen

om de aarde als een goede rentmeester te beheren. Zij liet ook zien, dat het evenwicht in de natuur door toedoen van de mens verstoord is geraakt en roept haar toehoorders op bewust om te gaan met natuurlijke grondstoffen en het milieu. Historische fotopresentatie over Sint

Philipsland en Anna Jacobapolder, door Han Quist

Han Quist sluit de bijeenkomst af met een eveneens boeiende en vooral gezellige presentatie van foto's van vroeger van Flupland en de Polder. Zij waren weer aanleiding tot een levendige discussie

over personen en situaties uit vroeger jaren.

Sluiting

De voorzitter bedankt de beide sprekers en de aanwezigen voor hun bijdrage en sluit de vergadering.

Van de voorzitter

Regelmatig hoor ik de dominee in de kerk zeggen "boven de preek van vandaag heb ik gezet" Hij heeft dan een boodschap voor zijn gemeenteleden waarbij hij er op vertrouwt dat die boodschap begrepen wordt en ook ter harte wordt genomen. Ook ik heb boven dit artikel een boodschap vermeld en ook ik vertrouw er op dat die begrepen wordt maar vooral ook dat er iets mee gedaan wordt. Mijn boodschap heb ik "oproep" genoemd maar daarover straks meer. Allereerst wil ik met u stilstaan bij de herdenking van de Watersnoodramp van 1 februari 1953 en de laatste ontwikkelingen betreffende de weegbrug.

Voor een uitgebreid verslag van de Herdenking van de Watersnoodramp en de daaraan gekoppelde tentoonstelling in de Wimpel verwijs ik u naar een artikel van bestuurslid Han Quist verderop in deze Cronieke. Om hem geen gras voor de voeten weg te maaien beperk ik mij tot het bedanken van een aantal mensen die

de tentoonstellingsdagen gastvrij heeft ontvangen maar ook in de periode daaraan voorafgaand wanneer wij weer een beroep op haar deden om onze besprekingen te kunnen houden.

Onze dank gaat ook uit naar de Schoolhoofden die heel spontaan hebben gereageerd op ons verzoek om hun medewerking te verlenen door de kinderen bij de Herdenking te betrekken. Het was een vurige wens van de Burgemeester en de werkgroep om bij de Herdenking een min of meer belangrijke rol aan de kinderen te geven, in de hoop en het vertrouwen dat de Herdenking voor de toekomst nooit verloren mag gaan. Daarbij past dan natuurlijk onze dank aan de kinderen die een waardevolle bijdrage hebben geleverd door te laten zien in tekeningen, gedichten en verhalen hoe hun beleving over de ramp is.

Heel veel dank ook aan de mensen van de muziekvereniging Concordia die allen spontaan een halve verlofdag bij de baas opnamen om het geheel muzikaal te ondersteunen. Behalve veel dank, ook heel veel waardering daarvoor, het gaf ons een heel warm gevoel dat er op onze oproep zo spontaan door jullie werd gereageerd!

Niet onvermeld mogen de namen blijven van Jaap Neele en Nellie Geluk-Ampt die er geheel vrijwillig voor hebben gezorgd dat de tentoonstelling er gelikt uit zag. Alle positieve geluiden die ons daarover hebben bereikt, zijn dan ook zeker hun deel. Ook jullie Jaap en Nellie bedankt voor jullie spontane medewerking.

Bedankt ook Bert Kramer voor het bezorgen en verzorgen van de vloerplanken

Links Ellie Mol-den Engelsman en rechts Anja Neele-Kempeneers.

er voor hebben gezorgd dat wij in ons eigen dorp kunnen terugzien op een indrukwekkende plechtigheid bij het monument voor de Hervormde kerk en een zeer druk bezochte tentoonstelling in het gemeenschapshuis De Wimpel. Zonder Anja Neele en Ellie Mol was het ons nooit gelukt De Ramp en de negen slachtoffers in ons dorp op een dergelijke wijze te herdenken. Of misschien moet ik wel zeggen dat het Anja en Ellie zonder ons nooit was gelukt om een dergelijke organisatie neer te zetten. Is ook verder allemaal niet zo relevant, de doelstelling om de Ramp en de slachtoffers waardig te herdenken, hebben we ruimschoots gehaald. Dank daarvoor Anja en Ellie. Dank zijn wij ook verschuldigd aan Carola van de Wimpel die ons niet alleen op

Leden van de werkgroep bezig met het inrichten van de tentoonstelling in "De Wimpel".

zodat iedereen weer met droge voeten het grasveld bij het monument kon verlaten en dank ook aan alle mensen die spullen voor de tentoonstelling beschikbaar hebben gesteld.

Ook de geste van Angelique Reijngoudt van Zus & Zo om gratis planten ter beschikking te stellen, hebben wij buitengewoon gewaardeerd.

Tot slot gaat onze dank ook nog uit naar de vrijwilligers van het Rode Kruis voor hun bijdrage aan de tentoonstelling. Persoonlijk mensen bedanken is altijd gevaarlijk. Het risico om iemand te vergeten is altijd aanwezig, mocht dat zo zijn dan bij voorbaat excuses daarvoor.

Wat betreft de vorderingen aan het herstel van de weegbrug kan ik deze keer kort zijn aangezien het weer zoals te verwachten de afgelopen tijd voortdurend spelbreker is geweest. Maar dat wil uiteraard niet zeggen dat het werk heeft stil gelegen, integendeel.

Han Quist (bestuurslid) heeft de laatste hand gelegd aan het herstel van de zitbank. De bank is dan ook klaar om zijn vertrouwde plaats aan de zijgevel van de weegbrug, weer terug te krijgen. Zodra het weer het toelaat en het gebouwtje opnieuw is gevoegd, zal de gerestaureerde bank worden teruggeplaatst, klaar om zijn vele trouwe bezoekers weer welkom te heten.

Han Fonteijne heeft de toegangsdeur uit de scharnieren gelicht en meegenomen naar zijn werkplaats voor een volledige restauratiebeurt. Door het opknappen van de deur, het infreezen van profielen en aanbrengen van bijpassend hang-en sluitwerk heeft de bestaande deur een ware metamorfose ondergaan. De wens om de bestaande deur te behouden is hiermee in vervulling gegaan. Inmiddels is de deur voorzien van drie lagen grondverf en rest alleen nog maar een afwerklaag. Dank aan Geluk Schilders voor het leveren van de grondverf en de toezegging om straks het geheel van een nieuw verfje te voorzien. Bij de "opening" van de weegbrug kom ik hier nog nader op terug.

Dan nu terug naar mijn oproep boven dit artikel. Om uw geheugen nog even op te frissen verwijs ik naar de vorige Cronieke van november vorig jaar waar Han Quist in zijn rubriek "van de redactie" hulp heeft gevraagd bij het samenstellen en uitbrengen van de Cronieke. Han vroeg uw hulp bij verhalen van vroeger want die moeten er volgens ons meer dan te over zijn en juist die verhalen zorgen er voor dat de Cronieke zijn historische waarde blijft behouden en een blad blijft waar naar uit wordt gezien en de moeite meer dan waard is om gelezen te worden. Ik wil het verzoek van Han dan ook van harte ondersteunen, leest u maar verder.

Mij is verteld dat er vroeger in Flupland vele winkeltjes waren, veelal klein van omvang en assortiment maar groot waren de verhalen die er verteld werden als mensen op hun beurt stonden te wachten om geholpen te worden.

Wat zou het mooi zijn om die in de vergeetelheid geraakte winkeltjes weer eens te benoemen want er moeten toch nog steeds mensen zijn die deze winkeltjes hebben gerund maar er moeten toch ook nog volop mensen zijn die hun waar in deze winkeltjes hebben gekocht. Waar zijn deze mensen en kom op met uw mooie verhalen die de moeite meer dan waard zijn om weer eens aan herinnerd te worden.

Waar zijn de mensen gebleven die in het pakhuis vlakbij de straks fraai gerestaureerde weegbrug, hebben gewerkt? Het pakhuis is inmiddels verdwenen maar alle verhalen die er over te vertellen zijn mo-

De gerestaureerde deur hangt inmiddels terug in het weeghuisje.

gen toch nooit voor de geschiedenis verloren gaan! Kom op mensen die er de nodige zweetdruppels hebben gelaten en nu alleen nog maar naar de foto's er van kunnen kijken. Kom op en vertel ons wat u allemaal hebt beleefd.

Als Han Quist tijdens de ledenavonden zijn foto presentaties vertoont en ik zie op sommige foto's al die hardwerkende mensen op het land dan vraag ik me altijd af welke mooie verhalen te vertellen zijn over hoe zij het harde werken op het land hebben ervaren.

Aan de reacties vanuit de zaal merk ik steeds dat die mensen er nog steeds zijn, maar waar zijn dan hun verhalen? Kom op ermee, laat ons weten hoe vroeg u al op uw knieën op het land zat, aan welke oogst u hebt meegewerkt, hoe het was onder die brandende zon, naast wie hebt u zoal over het land gekropen, welke bijzondere voorvallen hebt u beleefd?

Waar blijven die mensen van Noad, de mensen van het eerste uur (van de jaren 60/70 dus). Vertel jullie ervaringen van de oprichting en wat daaraan vooraf ging. Wat is te vertellen over de eerste jaren, over behaalde kampioenschappen, over speciale wedstrijden, over hoogtepunten, over memorabele doelpunten enz. Hoe is het jullie vergaan op het veld bij het bos van Kloppe, waarom zijn jullie daar weggegaan en wat vonden jullie daarvan. Duik in jullie annalen en laat ons weten wat jullie zoal beleefd hebben wat de moeite waard is om ons te laten weten.

Mensen van de ijsclub. Er moeten bij jullie toch verhalen te vertellen zijn over barre winters, schaatsen met hulp van een stoel, schaatsen op Friese botjes, valpartijen, door het ijs zakkingen, plots invalende dooi enz. Wie waren jullie oprichters en zijn zij nog steeds bij jullie actief? Kom op, vertel ons mooie verhalen want die moeten er zijn!

Maar ook de lokale industrie, veelal inwoners van het eigen dorp. Wat maakten jullie mee bij het starten van jullie bedrijf. Was dat op dezelfde plaats als waar je nu gevestigd bent en zo niet waar was je dan eerst gevestigd en waarom heb je die eerste plek verlaten? Welke bijzondere mensen hebben er zoal bij jullie gewerkt en met hoeveel mensen werkten jullie bij de start en nu zo vele jaren later?

Wat weten wij niet en zouden we eigenlijk wel moeten weten omdat een bepaald incident de nodige impact heeft gehad voor jullie bedrijf? Ik verzin maar wat maar jullie hoeven toch niet te verzinnen, kom op laat van je horen.

En waar blijft Piet toch? Vertel je verhaal over 25 jaar knalkraam want vóór jouw kraam zijn in de loop der jaren toch al heel veel (sterke) verhalen verteld. Is het allemaal uitgekomen wat er verteld werd, heb je wel eens iets gehoord wat nog niemand wist op dat moment? Maar heb je ook nooit eens je handen verbrand, of is nooit eens de stroom uitgevallen en wat deed je dan? Wel eens bijzondere bestellingen doorgekregen? Tuurlijk wel, alleen je moet het ons eens vertellen maar deze keer op papier zodat we er allemaal kennis van krijgen.

Het kan toch ook niet anders of in de garage van Jan Wolse zijn legendarische verhalen verteld die de moeite van het

doorvertellen waard zijn. Er waren toch wel eens opvallende schadegevallen, niet verwachte incidenten, boze klanten enz. Maar het is voor ons toch ook interessant te weten hoe en onder welke omstandigheden je vader moest werken en dat afgezet tegen de wijze waarop jij nu je werk kan doen op dezelfde werkplek. Zijn er dingen veranderd in de werkplaats, zo ja waarom en wat is er dan veranderd. Of is het allemaal bij het oude gebleven? Allemaal leuk voor ons om te horen!

En wat te denken van het bankje dat straks zijn vertrouwde plaats aan de zijgevel van de weegbrug weer terug vindt. Wie hebben daar allemaal gezeten, zijn daar afspraken gemaakt en door wie, zijn er misschien liefdes ontstaan die nog steeds bestaan? Welke sterke verhalen zijn er allemaal verteld en door wie? Van wie waren de ingekerfde initialen P.Q. en waarom werden die aangebracht? (straks niet meer doen hoor!)

Natuurlijk zijn er nog vele voorbeelden te noemen waar interessante en vermakelijke verhalen en anekdotes over te vertellen zijn. Verhalen uit het grijze en wat minder grijze verleden maar die te mooi zijn om niet verteld te worden.

Het zou teveel worden om allemaal op te noemen, ik heb alleen maar een paar voorzetten willen geven om u te helpen bij het bedenken wat u allemaal overkomen is en wat u ons graag eens zou willen

vertellen. Dat er veel verhalen zijn is mij wel duidelijk geworden op de tentoonstelling van de Rampherdenking. Soms met open mond van verbazing heb ik de verhalen gehoord van de bezoekers die na vele, vele jaren weer geconfronteerd werden met een schilderij van Den Alt bij de Watertoren en halte van de voormalige tram. Achteraf hadden we het schilderij een plaatsje moeten geven ergens midden in de zaal en niet bij de entree want regelmatig veroorzaakte een rij wachtenden een vrije doorgang naar de zaal.

Hoezo geen verhalen? Meestal kon ik maar flarden van de verhalen aanhoren omdat ik anderen te woord moest staan, maar die flarden vertellen mij voldoende over de bijzonderheid van het gebouwtje en de betekenis ervan voor sommige mensen.

En dan ook te weten dat we bij toeval ditzelfde schilderij voor een enkele reis stortplaats hebben kunnen behoeden. Foei Kees, niet meer doen hoor, enne misschien heb je nog wel meer materialen waar waargebeurde verhalen aan kleven. Maar dat geldt natuurlijk niet alleen voor Kees Hoek maar voor alle lezers van de Cronieke. Laat het ons weten en breng ze bij ons voordat ze voor de geschiedenis verloren gaan. Maar vertel vooral de verhalen die er ongetwijfeld bijpassen.

Maar ook heb ik aandoenlijke en emotionele verhalen gehoord over wat mensen

persoonlijk hebben meegemaakt. Nooit eerder gehoorde verhalen, de moeite meer dan waard om opgetekend te worden en die betrokkenen tijdens het vertellen zichtbaar opluchtten omdat men er eindelijk hardop over kon praten. Met sommigen van hen hebben ik de afspraak kunnen maken om een keer langs te komen om hun verhaal aan te horen en bij goedvinden in de Cronieke op te nemen.

Een simpel telefoontje of mailtje kan soms een interessant verhaal opleveren vooral wanneer er doorgevraagd wordt.

Mij overkwam het onlangs dat iemand mij liet weten dat zij beschikte over een trouwpak uit 1903! Wie zij is en welk verhaal dat (na enig doorvragen) opleverde, leest u verderop in deze Cronieke.

Ook deze mevrouw realiseerde zich niet dat zij voor ons een interessant verhaal verborgen hield. Als u goed nadenkt na dit gelezen te hebben, hebt u ons wellicht ook iets te vertellen. Voor uzelf wellicht onschuldige voorvallen maar voor anderen heel leuk en interessant om te horen. Laat het ons weten schrijf het op en als het uzelf niet lukt om het op papier te zetten, ook niet erg want wij komen graag bij u langs om uw verhaal op te tekenen. Ik reken op u!

Fons Vlegghels

Jaarverslag 2012

Op 19 januari heeft onze voorzitter, Fons Vlegghels, de Rondetafelconferentie Toekomst Tholen 2025 bijgewoond. Met name de thema's Cultuur en Mobiliteit zijn voor de heemkundekring van belang om te blijven volgen. De jaarlijkse ledenvergadering werd gehouden op 26 april. Daarin deelt de voorzitter mee, dat de weegbrug per 14 maart eigendom is geworden van de heemkundekring. Hoewel de jaarlijkse kosten daardoor stijgen, kiest het bestuur ervoor om de contributie vooralsnog niet te verhogen.

Voorts vermeldt de voorzitter, dat een oud-inwoner van Sint Philipsland, Jos Boone, eigenaar van "Jos Boone Watersport b.v." te Middelburg", € 500 heeft geschonken, bestemd voor het opknappen van de weegbrug.

In totaal is er nu € 2000 toegezegd. Aan de leden is gevraagd om een éénmalige bijdrage in de kosten te willen leveren. Precia Molen heeft toegezegd het weegmechanisme gratis te willen onderhouden.

Jan en Jannie Kempeneers hebben te kennen gegeven, om gezondheidsredenen te willen stoppen met hun activiteiten voor de heemkundekring. Wel blijven zij de ledenadministratie doen.

Marieke Wolse en Han Quist worden opnieuw gekozen voor een volgende bestuursperiode. Bram Quist stelt zich niet meer herkiesbaar.

Na de pauze verzorgt Annet de Ruyter een powerpoint-presentatie over het ont-

staan en de ontwikkeling van natuur en milieu. Aansluitend toont Han Quist een historische fotopresentatie over Flupland en de Polder.

In mei heeft het bestuur besloten om mee te werken aan de 60-jarige herdenking van de Watersnoodramp. Eveneens in mei is Han Fonteijne begonnen met het opknappen van de weegbrug. Inmiddels heeft hij het betonnen dak en de gemetselde muren gerepareerd.

Na een aantal bestuursvergaderingen te hebben bijgewoond, heeft Lena Polderman-Quist besloten om het secretariaat op zich te nemen. In de vakante periode heeft Annie Vlegghels de notulen van de bestuursvergaderingen verzorgd.

De Cronicke is dit jaar tweemaal uitgebracht, te weten, in maart en in november. Op 2 november 2012 stond het Thools Dictee in het teken van de weegbrug van

Flupland. Winnares van dit dictee was onze eigen dorpsgenote Es van der Vlies. De opbrengst van deze avond bedroeg € 975,00 en werd gedoneerd t.b.v. project Weegbrug.

In november is ook een ledenavond gehouden. Het bestuur had hiervoor de publicist, schrijver en oud-politicus Kees Slager uitgenodigd om te vertellen over zijn boeken. In zijn boeken heeft hij voor-

al verhalen opgetekend van de Zeeuwse landarbeiders, vissers en dienstbode's uit het begin van de twintigste eeuw. Ook zijn boeken over de Watersnoodramp zijn bekend.

De avond werd afgesloten door Han Quist met het vertonen van een fotoserie van het vroegere Flupland en de Polder en haar inwoners.

Bram Quist, januari 2013

In Memoriam

Sinds het verschijnen van de vorige Cronicke in november 2012 hebben wij weer kennis moeten nemen, dat een aantal van onze leden zijn overleden. Wij zijn gewend om daar melding van te maken in de Cronicke zodra er een nieuwe uitgave plaatsvindt.

Overleden te Tilburg op 18 december 2012 in de leeftijd van 74 jaar,
Johanna Hendrika Maria Smit - van den Brakel, weduwe van Anton Willem Smit
Joke

Zij was levensgezel van Ton Haentjes – Dekker
Henriëttedijk 5, Sint Philipsland

Overleden te Sint Philipsland op 15 februari 2013 in de leeftijd van 91 jaar,
Maarten Jan den Braber, echtgenoot van Maria den Braber – Quist
Eendrachtstraat 2a, Sint Philipsland

Overleden op 16 februari 2013 in zorgcentrum “De Schutse” te Sint Annaland in de leeftijd van 87 jaar,
Jacoba Cornelia Verwijs – van der Dussen, weduwe van Adriaan Verwijs.

Overleden te Sint Philipsland op 10 maart 2013 in de leeftijd van 84 jaar,
Cornelis Marinus Reijngoudt, echtgenoot van Maria Adriana Geense
Schoolstraat 20, Sint Philipsland

Overleden op 14 maart 2013 in de nog betrekkelijk jonge leeftijd van 61 jaar,
Huibertje Schild, echtgenote van Cornelis Verwijs
eerder weduwe van Adrianus Marinus Hoek
Wilhelminastraat 29a, Sint Philipsland

Een luchtfoto van de Stationsstraat. Op de achtergrond is de bebouwing op de Oostdijk zichtbaar. De foto is genomen in 1951.

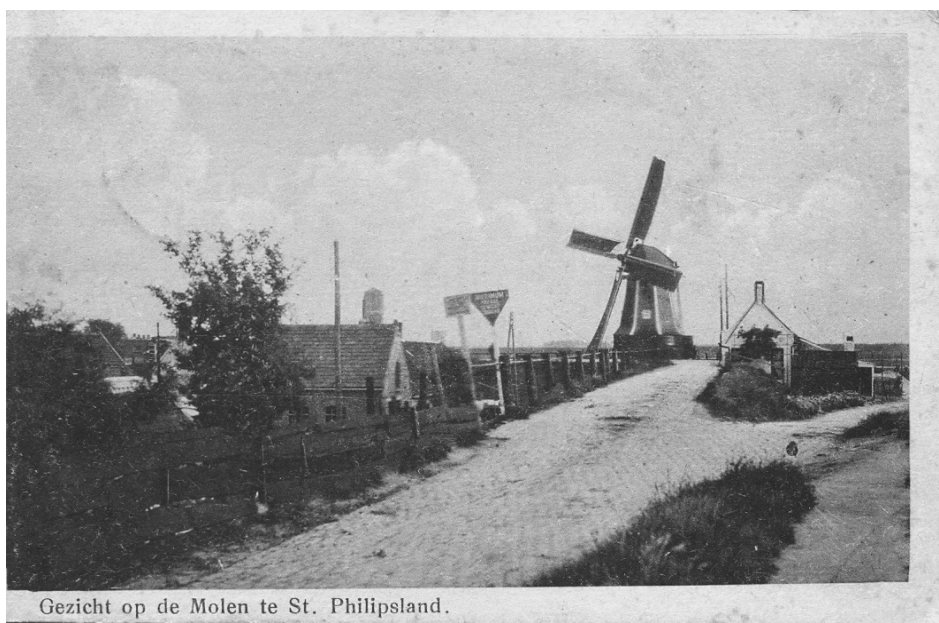
“De waehenbaene.” De herinneringen van Han Vermeulen.

‘Tien bedrieven onder de Meule’

Aanvankelijk vond ik me veel te jong voor dit schrijfwerk. Maar de vraag om nieuwe artikelen was zo dringend. Ook het artikel van de nóg jongere Jos Boone bracht me tot inkeer. Ja, ik herinner me nog dat meester Boone vertrok, in 1961, en we bij meester Dorresteyn werden ondergebracht. Diens eerste les zal ik nimmer vergeten.

De brand bij De Waal, die kan ik me nog goed herinneren. Was dat niet ergens rond 1959? Mijn gedachten gingen toen ook naar de andere bedrijven onder de molen. In november was ik weer eens op Flipland en reed ik onder de ‘meule’, maar waar waren de bedrijven? Niks meer van te vinden. Hoe solide ze toen ook schenen. Ik denk dat er vroeger wel tien waren. Mijn ouders noemden het vroeger ‘de waehenbaene’. De wagenbaan? Maar mijn generatie deed dat al lang niet meer, wist misschien niet eens meer wat een ‘baan’ was.

Tekst en foto’s: Han Vermeulen, Meteren

De situatie rond 1920. Links de smidse van Willem Faasse.

Even voorstellen aan de nieuwe generatie: ik ben Han Vermeulen uit Meteren, zoon van schilder Wim Vermeulen en zijn vrouw Pie Verwijs, tevens eigenaars van een winkel. Kleinzoon van schilder Johan Vermeulen. Maar dat zegt velen wellicht niet zo veel meer. Mijn ouders woonden sinds 1959, dacht ik, links naast de Druiventros, die nu geen Druiventros meer is, maar, zo zag ik: Café ‘t Durp. Dat is voor mij nog steeds wennen. Voor die tijd woonden mijn opa en oma Vermeulen in ons pand. Ze hadden er een winkel in huishoudelijke artikelen, speelgoed, en verfproducten. Een echt dorpsgebeuren, waar altijd wel klanten en klantjes te vinden waren.

Ja, die Druiventros toch. Ik heb de houten tros met druiven, die vroeger schuin naast de deur hing, wel eens gerepareerd en verrotte stukjes hout, druiven, gemaakt van stopverf. Ik weet nog dat we om de

paar jaar de muren en plafonds van het café onderhanden namen. Die onnoemelijk dikke en bruine laag met rookresten moest in één dag weer smetteloos wit zijn. Of het latex of synthetische muurverf was, weet ik niet meer, maar het werd wel wit. We begonnen maandagmorgen om half 4 de hele boel schoon te maken met liters zware ammoniak opgelost in emmers water. Wat een lucht, wat een karwei, en dat allemaal vanaf trapjes met een schuifplank ertussen. Van Arbo had nog nooit iemand gehoord. Maar gezellig was het altijd bij bure Janny en buurman Huib, bij de jonge bure Henny, vooral als de dames Lien en dochter Janny erbij waren. Dan werd er wat koffie gedronken en gelachen en natuurlijk vooral ook hard gewerkt.

Achterstraat 5

Mijn ouders trouwden in 1948, kort na de oorlog, toen er geen huizen beschikbaar

waren. Ze woonden eerst bij opa en oma Vermeulen in. Wat moest je anders? Ze kochten Achterstraat 5, maar dat huis werd gevorderd voor onderwijzer Kees Leune. Ik werd er in 1951 geboren en mijn zus Anneke in 1956, allebei in het warme alkoof. In de gang reed ik met mijn auto’s en leerde ik fietsen. Vorig jaar heb ik fysiotherapeut Van Dijke gevraagd of ik nog eens boven mocht kijken; dat mocht direct. De oude trap is er niet meer, maar een steektrap in de gang werkt net zo goed. Voor- en achterkamer, inclusief alkoof, zijn één grote praktijkruimte geworden, die toch zo groot niet is als ik me had voorgesteld. Maar de bovenkamertjes waren de bovenkamertjes nog, onaangestast, onveranderd, perfect geconserveerd, met misschien wel hetzelfde behang, dezelfde roestige kopspijkertjes en dezelfde vochtkringen als vijftig jaar geleden. Toch goed om er weer eens te zijn; na zo’n 60 jaar weer op geboortegrond.

De schilderswerkplaats rond 1922. Piet van Dussen, vader Wim en opa Johan Vermeulen (vlnr).

Ja, het leven gaat snel. Ik heb er ook de ramp nog meegemaakt, zij het onbewust. Mijn ouders hadden mij in een dekentje gerold, hadden een flesje yoghurt bij zich gestoken, een banaan, en waren door de buien naar de Oostdijk gesneld bij het paadje van Roozemonnd. Toen ze daar waren, was het water er ook. Iemand zag mijn moeder lopen met mij op haar arm en zei: 'Wie is dat dèr, die erreme vrouwe meê dat kind.' We zijn met het kevertje van oom Bram Verwijs en diens gezinnetje, met opa en oma Verwijs erbij, met tien personen totaal, in één rit naar Steenbergen gevlucht. Na terugkeer had vader het o.a. druk met ruiten zetten. Aanvankelijk kon dat alleen met lieslaarzen aan. Hij zei wel eens: als je stopmes door de kou uit je hand viel, was je het in die modder gegarandeerd kwijt.

Voorstraat 39

Rond 1959 ruilden ze van woning: vader naar de schilderszaak op Voorstraat 39 en opa naar Achterstraat 5. Die verhuizing ging niet vanzelf, want moeder wilde niet opgesloten worden in een winkel. Maar op een gegeven moment viel mijn opa van de trap. Ik weet het nog: het was een steil, glad, geveerd trapje met een glibberig lopertje, vastgeprikt op smalle treetjes. En dan midden in de nacht. Opa kwam verkeerd terecht en oma kon hem niet optillen en naar boven brengen. Ze snelde naar

Opa Johan Vermeulen vroeg kort na zijn vestiging in Flipland al om personeel (1916).

mijn ouders in de Achterstraat om hulp. Vader ging mee en wilde direct de dokter halen, maar opa wilde daar niet van weten: hij moest en zou naar boven. Vader, die brandweerman was, nam hem in de brandweergreep en droeg hem over de dodelijk gevaarlijke trap omhoog. Dokter Menger stuurde opa naar het ziekenhuis; ik zie de ziekenwagen nog voor de deur staan. Opa's rug was zwaar beschadigd en ernstige reuma maakte het drama nog erger. Dus verhuizen. Ik weet nog dat ik op een middag uit school kwam en gewoontegetrouw naar ons huis in de Achterstraat liep. Geen moeder, geen vader, geen Anneke. Ik liep naar boven, waar Dingena van der Est in de slaapkamer een linnenkast zat schoon te maken. 'Waar is

Vader Wim op Max, het paard van de molenaar.

mijn moeder?' 'Julie zijn toch verhuisd?' 'O ja, da's waar ook, we zijn vandaag verhuisd, ik moet nu dus naar de Voorstraat.' Zo ging dat. In de barre winter van 1962/1963, toen het ijs tot halverwege de dijk kruidde, bouwden mijn ouders een nieuw achterstuk aan het eeuwenoude huis. Het dak lag er maanden af. Ik herinner me de metselaars Jan Kempeneers en Piet Wagemaker. Met de kerst voor het 15 graden en in maart vroor het nog matig. De bouw worstelde met een eindeloze reeks verletdagen en ons gezin vocht net zo hard tegen net zo eindeloze reeksen koudedagen en koudenachten. Het dak was met zeilen provisorisch dichtgemaakt, maar dat hielp natuurlijk weinig. Mijn ouders sliepen op de open zolder en de stuifsnieuw lag op de deken. Het was bitter koud en het kannetje zei: kloek.

Tien bedrijven

Ergens rond die tijd brak er brand uit bij De Waal, dus aan de rechterkant van de Druiventros. Ik stond in ons tuinpad en zag de vlammen van heel dichtbij naar buiten slaan. Je kunt het een soort privé-uitzicht noemen, want het hele dorp stond op de dijk te gluren. Zoiets vergeet je nooit, net als Jos Boone dat ook niet deed. Je had Jan, Dim en Corrie de Waal. Corrie kwam vaak bij oma Vermeulen.

Naast De Waal was landbouwmechanisatiebedrijf van Willem Rijstenbil. Vier grote deuren, waarachter het machinepark stond opgesteld, altijd klaar om uit te rukken. Ik meen dat achter de linker deur een combine stond. Het bedrijf verhuisde naar een nieuwe loods net buiten het dorp,

richting Bouwlust. Een loods zo lang, dat er geen eind aan scheen te komen. Rijstenbil kon het goed met mijn grootouders vinden. Oma vertelde eens dat Willem Rijstenbil een jas van een van de gasten had aangetrokken, een (dames)hoed opgezet, achterlangs oma's keuken was binnen gelopen en daar op een stoel was gaan zitten. Oma was in de winkel en stapte nietsvermoedend de keuken weer in, om zich direct erna zowat ongelukkig te schrikken, terwijl buurman zijn lachen natuurlijk niet kon inhouden. Ja, dat waren nog eens tijden.

Vader Wim Vermeulen, geboren in 1917, behaalde al in 1934 zijn eindexamen diploma schilderen.

Het derde bedrijf was de smidse van Willem Faasse, die er met zijn zonen de kost verdiende. Ik keek met ontzag naar het vuur dat er soms brandde. Ik was er vaak met mijn achterneef Wim Stols en sprak ook altijd over 'opa' en 'oma Faasse'. Oma zat altijd gezellig in het achterkamertje. Ik weet nog dat Faasse loodgieterswerk deed voor nieuwe boerderijtjes in De Weihoek in Poortvliet, waarvan Piet de Raat aannemer was, waarbij mijn vader het schilderwerk voor zijn rekening nam. Faasse maakte eens een onverwoestbare slijpmachine voor de verfkraabers, door aan een oude wasmachinemotor een ijzeren staafje te lassen, waaraan een ronde slijpsteen werd geschroefd.

Vader Wim met zoontje Han in de zomer van 1953 voor hun huis op Achterstraat 5. De letter 'K' op het nummerbord hoorde bij de provincie Zeeland. Het huis van de burens is zo kort na de ramp nog niet bewoond.

Het vierde bedrijf was de timmermans-werkplaats van Floor Felijs. Ik zie er de machines nog staan. Goede en gulle leverancier voor mijn vliegerlatjes. Van daar werden kozijnen naar onze werkplaats gesleept, om er de binnenkanten te gronden en de buitenkanten te meniën. Ik herinner me nog de kozijnen van de nieuwbouwwoning van Bram Guiljam, aan de Korte Schoolstraat. Vader Floor en zoon Rien kwamen vaak een praatje maken. Later is hun werkplaats afgebroken en is er een nieuw pand neergezet.

Het vijfde bedrijf was het landbouwbedrijf van de familie Verwijs, maar daar weet ik bijna niets meer van. Ik meen dat in de schuur aanvankelijk koeien stonden. Die schuur is door de latere eigenaar, Piet Hoek, afgebroken. Daardoor moest de schilderswerkplaats, die ertegenaan gebouwd was, van een nieuwe wand worden voorzien. Dat timmerwerk was in goede handen bij schilder Henk van Dijke. Die spijkerde de zaak dicht met sloophout, maar dat hinderde niet, want verf was er volop en dat maakte alles weer goed en mooi. We gebruikten voor dat soort gelegenheden trouwens altijd zogenaamde sopverf. Allerlei restjes bij elkaar, die heerlijk mengden, maar een onvoorspelbare glans gaven. Maar voor thuis was het altijd goed.

Daarnaast stond het zesde bedrijf, de schilderswerkplaats van mijn voorgeslacht. Het domein van Henk van Dijke, die er vele jaren werkte en mij de kneep-

jes van het vak leerde. Heel vroeger werkten Piet van Dussen er en Piet Kramer. Maar dat is echt heel lang geleden. Ik meen dat de alom bekende schilder Kees de Kok er ook gewerkt heeft, die later voor zichzelf begonnen is. Daar ligt voor mij heel wat geschiedenis. Aan de werkplaats, in onze tuin, is heel vroeger door opa's broer Marien uit De Heen een houten loods gebouwd, waarin de ladders lagen, de kolenhokken waren, en in de oorlog een illegaal varkenskot met sterk aflopende betonnen vloer. Op het bouwsel lagen asbest golfplaten, maar we hebben het er levend afgebracht. Boven het andere deel was de glaszolder, met de glasvoorraad en de snijtafel, die bestond uit een houten onderstel met een laag zachtboard, gedragen door twee schragen, die bij mij nog wel eens dienst doen. Trouwens, mijn oma was nogal koningsgezind en ze hilde van blijdschap toen in 1938 Beatrix werd geboren. Opa vond dat maar flauw en overdreven. Maar vader moest van zijn moeder aan de nok van de werkplaats een grote feestvlag ophangen. Hij kwam er helaas te laat achter dat die nok totaal verrot was en sloeg met vlag en ladder en nagelattributen frontaal en languit naar beneden. Oma was er blijkbaar nogal nuchter onder, maar opa riep totaal overstuur: 'Nóu moet je schreeuwen, vrouw, nóu moet je schreeuwen, vrouw, nou Wim gevallen is.' Ik heb dat wel eens gehoord van hun vroegere buurman, Marien Verwijs, alom bekend als 'de voorzanger', dus dat zal zeker zo gebeurd zijn.

Ernaast was het zevende bedrijf, van Chris Meijer, de motór, en op de dijk natuurlijk de molen zelf. De motór diende blijkbaar om te malen als er geen wind was. Voor die tijd deden ze dat met een paard, waarbij ik de naam Max wel eens heb horen vallen. Tussen de molen en de motór was een smal pad, schuin tegen de dijk. Ik heb Chris wat keertjes het pad op en af zien lopen, met of zonder juten zak op of over zijn arm of op zijn rug. Maar altijd zag je er Chris en altijd had hij zijn grapjes paraat.

Daarachter was het timmerbedrijfje van Pieter Felijs, de broer van Floor. Een groen, oud schuurtje tussen zijn woning en de motór. Piet werkte vroeger bij Piet de Raat. Piet kwam nogal eens bij ons buurten. Hij kon eindeloos aan de praat blijven, maar daar hadden we niet altijd tijd voor. Hij zei wel eens: ik ben een timmerman, maar Floor is een wagenmaker. Dat kon wel kloppen, want Floor heeft op hoge leeftijd wel eens drie houten kruiwagentjes gemaakt, helemaal ambachtelijk, met afneembare zijschotjes inclus. Jammer dat ik het niet meer heb. Piet heeft eens een duivenhok voor me gemaakt. Hij vertelde toen dat hij eens wat timmerwerk had gedaan bij een chique dame, die hem vroeg: 'Timmerman, hoe heet je?' Piet antwoordde gevat: 'Mevrouw, ik heet: had-je-me-maar.' Hij verbleef geregeld een aantal maanden op

In mei 1954 kocht vader Willem zijn eerste beige Kevertje. Later kocht hij nog twee nieuwe. Rechts een stukje muur van het landbouwbedrijf van Verwijs.

De winkel van moeder, Pie Vermeulen-Verwijs in 1974. Ze woonden er van ongeveer 1959 tot 1976.

zijn geliefde Schiermonnikoog en toen hij ouder werd logeerden er wel eens kennissen bij hem. Piet was ermee in de wolken. En vanuit onze werkplaats hebben we ervan genoten.

Daarnaast was het bedrijf van Piet van den Berg, een handel in olie en teer en verfproducten. Ze verkochten in de Voorstraat drogisterijartikelen. Ik trok nogal eens met zoon Kees op en mijn zus Anneke met hun dochter Jolanda.

En dan het laatste, het *tiende*: de schilderswerkplaats van Van Elsäcker en diens schoonzoon Janus Zwagemaker. Ik weet nog dat Zwagemaker naar Ermelo verhuisde en mijn vader diens huis, Schoolstraat 16 kocht, waarin mijn grootouders gingen wonen omdat ze in Achterstraat 5 niet zo floreerden. Ik heb daar toen mijn allereerste schilderwerk gedaan: in de

triplexombouw boven de trap de talloze mietergaatjes stoppen met bruine stopverf, een onvergetelijk langdurig karwei met onvergetelijk weinig en kortstondig resultaat, want kort erna ging de wonderlijk ingenieuze gipsplaat zijn duizenden verslaan. De dorpel van de grote voorslaapkamer was totaal plat- en kapotgetrapt door de spijkerlaarzen van de Duitsers, die daar een uitkijkpost hadden geïnstalleerd vanwege het perfecte uitzicht op het dorpsgebeuren. Ik keek er met ontzag naar. Later, in 1976, hebben mijn ouders die

woning betrokken, en hebben ze van die grote slaapkamer twee kamers gemaakt, eentje voor Anneke en eentje voor mij.

Herinneringen

Inmiddels ligt dat allemaal ver achter ons. De bedrijven zijn weg en de bezitters ervan veelal ook. Opvolging was er niet meer. De 'waehenbaene' is leeg, onder de meule is de boel verlaten. Bedrijven en bedrijfjes zijn gesloopt of de panden staan leeg. De intieme sfeer is ook weg. Op de plaats waar nieuwtjes werden verteld, is het stil. De werkplaatsen waar je bij de buurman ging lachen of uithuilen, zijn er ook niet meer. Ik stapte in 1974 de computerwereld in en heb daar bijna 30 jaar gewerkt. Maar ook die periode is lang voorbij. Schilderen doe ik nog wel eens graag, je zou het oude liefde kunnen noemen. Maar niet te hoog, niet te vuil, niet te lang en niet te ver. Hobbyschilder dus,

met een paar stellingen als werkplaats in mijn garage. En schildersspullen heb ik ook nog wel. Nieuwe en oude. Oude marters, oude slepers, daskwasten en noem maar op. De verfmolen van opa staat op zolder. Mallen om eikenhout te maken, goudstoffers, boekjes bladgoud, bronspoeder, ik heb het allemaal bewaard. Kort geleden heb ik zo'n 60 frontpijpen van ons nieuwe kerkorgel met bladgoud verguld, met gereedschap uit de oude doos. Herinneringen aan het Flipland van toen, aan de waehenbaene, aan ons bedrijfje onder de meule.

Vader Wim Vermeulen (l) en Henk van Dijke (r) schilderen bij de burens: de Druiventros.

Watersnood – een tweetal brieven

Een paar weken geleden werd voor 60 plussers in de Wimpel een fitheidstest afgenomen. Bij deze test ontmoette ik Wim de Ruijter. Tot dat moment had ik Wim nog nooit gezien laat staan gesproken. Op zeker moment kwam hij naar mij toe omdat hij van een van de aanwezigen had gehoord dat ik verbonden was aan de Heemkundekring. Wij raakten aan de praat en hij vertelde mij dat hij twee brieven bij zich had die hij bewust in zijn tas had gestopt in de hoop dat hij die kon achterlaten bij iemand van de Heemkundekring. Ik vertelde hem dat ik erg geïnteresseerd was in de brieven en stelde voor die op te nemen in de eerstvolgende Cronieke. Wim had gehoopt dat het zo zou zijn gegaan want hij wil graag deze levenservaringen delen met anderen. De ene brief vertelt over zijn eigen ervaring ten tijde van de Watersnood, Wim is geboren op 5 maart 1944 en woonde aan de Prins Hendrikpolder 12. Zijn brief heeft hij genoemd "Retourtje Toen". De andere brief is van zijn oom Laurens (geboren 5 maart 1884) die hij op 4 maart 1953 vanaf zijn evacuatieadres schrijft aan zijn broer Johannes Reijngoudt in Woerden. Leest u maar mee. Fons Vlegghels

Retourtje Toen

Watersnood? Veel herinneringen. Was op een dikke maand na 9 jaar. Het begon al op zaterdag 31 januari 1953. Een zware

tot zeer zware storm uit het Noord Westen. Het laagwater bleef staan op het hoogwaterpeil, dus 3 à 3,5 meter hoger dan normaal. Mijn vader twijfelde niet.

"Het moet fout gaan vannacht bij Hoog Water", zei hij. Het ging ook "fout", en goed ook. Wil men een goed overzicht krijgen van alle zaken die die nacht

Wim kon vanaf hun woning aan de Slaakdam het rollend materiaal voorbij zindenderen op weg om hulp te bieden. Op de achtergrond de Watertoren.

Foto: Archief Tholen

“fout”gingen: men leze de boeken van journalist Kees Slager. Daarin stelt hij veel aan de kaak. Mijns inziens terecht. Tegen het donker worden keek ik aan de Slaakdam nog even over de dijk, 50 meter voor onze voordeur. Het stormde hard. Windkracht 9-10 uit het Noord Westen. Ik vond het geweldig. Wat een mooi natuurgeweld. Jagende lage stratusbewolking. Geen ander geluid te horen. De natuur was volledig baas. Prachtig. 's Avonds bij de warme kachel verzuimde ik om de catechismus no 75 uit het hoofd te leren. Vond dat zo'n onzin. Het geloof was bij mij toen al zeer wankel. Dat is ook nooit meer goed gekomen. Gewoon naar bed en met het gefluit van de wind door de populieren, die rondom ons huis stonden, in slaap gevallen.

Zondagmorgen, omstreeks 5 uur: Geroep, bonzen op de deur, gestommel en stemmen. Familieleden, gevlucht voor het water, kwamen binnengevallen, de angst en schrik in de ogen. Ze vertelden dat de dijken op diverse plaatsen waren doorgebroken. Of er mensen verdronken waren, wisten ze nog niet. Later bleken dat er negen slachtoffers te zijn. Mijn vader ging onmiddellijk op pad om te redden. Later bleek dat hij, samen met anderen, 9 mensen het leven had gered met een roeiboot. Tegen de middag zat ons huis vol vluchtelingen. Ze vertelden over de verschrikkingen en ook dat onze school met de grond gelijk gemaakt was door de vloedgolf. Mijn allereerste gedachte: maar goed dat

ik die catechismus niet uit het hoofd heb geleerd.

De koeien, die men nog los had weten te snijden van hun halsters in de stal, liepen loeiend langs de dijk. Ze hadden het extra moeilijk. Ze waren immers nog niet gemolken. Diverse mensen gingen ze melken. Ze bonden ze vast aan de telefoonpalen die op de dijk stonden. We konden de melk goed gebruiken. Onze eigen voorraad was al snel opgebraakt. 's Middags viel het drinkwater uit. Stroom hadden we nog niet. We deden alles op peterolie (was een rakker, bijdehand en altijd wakker, ja

die), butagas en kolen.

Maandagavond kwam er bevel om te evacueren. De tussendijk tussen onze polder en de Henriëttepolder dreigde te bezwijken. We werden opgevangen in Steenberg, bij de loodgieter (Leautaud, Kaaistraat). Na 1 of 2 dagen mochten we weer terug.

De dagen erna waren voor mij heel bijzonder en vooral spannend. Niet naar school en van alles te beleven. Zo voer ik met de roeiboot mee de Achterstraat in om spulletjes te redden, d.w.z. als ze er nog waren. We voeren tussen het wrakhout en dode dieren in.

Bij de watertoren, het tramstation en tevens café van Gilles Bosters, was van alles te beleven. De Amerikaanse soldaten van het Rijnleger reden af en aan met Jeeps, GMC's en DUKW's amphibievoertuigen. Een paar dagen heeft er ook een kantinewagen van de Amerikanen gestaan. De kok was een heel erg grote brede neger. De eerste die ik ooit zag. Indrukwekkend. Gilles Bosters, die cafébaas dus, en tevens biggenboer zei in het dialect: “Wat is die vent zwart ee!” (Kan in dialect ook betekenen: vuil ee). Hij heeft dat nog lang aan moeten horen. De DUKW's hebben veel mensen gered op Schouwen Duiveland.

Het mooiste vond ik de droppings. Zie die mannen nog staan in de open deur van het vliegtuig. Ze vlogen zeer laag, 40-50 meter schat ik. Zodra ze boven ons huis waren, begonnen ze te werpen. Hele grote pakken zandzakken, dan weer voedsel-

pakketten enz. Op een keer vloog er een teveel ten zuiden van de dijk, bij hoogwater, en alle pakketten ploften in zee, zuilen water opwerpend. Twee kreeg ik er te pakken, de anderen gingen naar de vaargeul met de stroom mee.

Er zat van alles in. Melkpoeder, biscuits, blikjes sigaretten van 50 stuks (Players). Wij konden ze goed gebruiken, zo onderhand raakte alles op. Bij een andere dropping viel er een pak zandzakken op een DUKW. Er dwars doorheen. HELEMAAL STUK!

Hij heeft daar nog lang gestaan. Na een paar weken moesten we naar school in Steenbergen. Was wel leuk. Alles anders. Gelukkig was dat een openbare school, dus geen versjes of moeilijke catechismussen meer uit je kop leren. Ongeveer september weer terug naar school in het dorp. In een kerkje. Achterstevoren zitten op je knieën op het voetenbankje en op de zitbank schrijven.

Er is uiteraard nog veel meer te vertellen. Dat kun je niet op een A4tje kwijt. Daar toe eigent zich een interview beter.

Aanbevolen lectuur:
De Watersnoodramp van 1953 (Kees Slager)
De Ramp op Sint Philipsland (Jan Kempeneers)

Mijn latere beroep???..... Zeevarende, van leerling Stuurman tot en met Kapitein.

IK BLEEF DE ZEE TROUW.

Wim de Ruijter
was geschreven 15-10-2006

Wim de Ruijter had ook deze brief in zijn bezit, geschreven door zijn oom Laurens, geboren 05-03-1884, en heeft gevraagd of we deze brief wilden plaatsen in de Cronieke om een beeld te geven hoe zijn oom de ravage op Flipland ervaren heeft. Wij voldoen graag aan zijn verzoek.

Brief van Laurens Reijngoudt geschreven vanuit zijn evacuatieadres aan zijn broeder Johannes Reijngoudt in Woerden. Foto is door de redactie toegevoegd om een beeld te geven wat Laurens beschrijft in deze brief.

Breda, 4 maart 1953

Waarde Broeder en Gezin.

Uw brief ontving ik hedenmorgen en werd er tevens aan herinnerd dat ik U reeds eerder had moeten schrijven, temeer na al de oordelen en gerichten welke God over ons gezonden heeft, ik hoop u daarom nu breedvoerig te berichten hoe het ons in dit alles wedervaren is. Wij kunnen wel zeggen, wee den gerusten te Zion en den zekeren op den berg van Samaria, want voorwaar zoo was het, want het materiële ging boven alles, wat kan ik

verdienen en wat zal ik er voor kunnen kopen, nooit mooi genoeg en velen lieten Gods huis woest liggen.

Zoo was het dan dat wij in den nacht van 1 Februari 's morgens om 4 uur gewekt werden tengevolge van de storm en het nooit eerder voorgekomen hoog water. Ik begaf mij dadelijk naar den dijk en ik bevond dat het water op vele plaatsen en nog wel in het opper over den dijk ging lopen. Dat zag er dus angstwekkend uit Broeder.

Om u een juisten indruk te geven hoe hoog het water wel was, ik stond aan de weegbrug waar het helemaal uit de wind was, stroomde het water gewoon over de dijk, ik ging toen weer naar huis en op den weg daarheen zeiden de mensen dat de dijk tussen van Dalen en Rijstenbil was bezweken en ook bleek later dat de Westdijk ook bezweken was.

Toen ik in huis kwam bleek mij dat zwager Marien bezig was meubels op de zolder te bergen, ik hielp daar nog wat aan (wat zeer dwaas was) en opeens hoorden wij achter ons huis een vloedgolf aankomen wel van een meter hoog zodat wij op de zolder moesten vluchten, en niet meer er af konden. Jannetje en Marie waren evenwel op de Oostdijk in veiligheid.

Marien en ik zaten dus op de zolder en doordat het niet zo donker was konden wij door het raam aan de achterzijde van ons huis zien hoe onrustbarend dat het water hoger werd, het stond in korten tijd boven de deurkozijnen en U begrijpt welke hoge golven er stonden bij zoo een storm –de wind was noordwest dus heel die geweldige zee stond tegen de buitenzijde van de Achterstraat en de huizen van

Uw Broer Cent en de school en de huizen van tot aan de Oostdijk.

Marien en ik zagen het ene huis na het andere instorten, waar U gewoond heeft is het huis van Adriaan van Riek en het huis van Adrie van der Est en het huis van zijn moeder en het volgende huis allen ingestort en in het Karreveld langs de Zuidijk zijn alle huizen vanaf Adriaan Steijn, U weet wel het laatste huis in de lange wei-de bij A.van Dijke, het huis van Vrouw van der Jagt en van Lauw Kemp en Vrouw Lichtendag en zo vervolgens is alles ingestort tot bij Cent Quist en verder nog vele zwaar beschadigd.

In de Achterstraat zijn de drie huizen bij de school ingestort en van Jan Joppe dus het eerste huis in de Achterstraat zijn ze verwoest tot bij Gert Noorthoek en dan zijn er weer drie blijven staan en dan vanaf P. de Ruijter zijn er weer tot aan ons huis aan de achterzijde totaal onbewoonbaar geworden, bij ons gaat het tamelijk goed, wij hebben een paar gaten in de achtergang maar dat valt wel mee, verder is heel de school in puin ook de oude school is ingestort en de huizen van Willem, van Uw Zwager Cent het huis van P. Mol en het huis van Johs.Kunst en van Duuren.

U ziet dus Broeder dat de materiele schade groot is en dan nog 9 mensen

omgekomen wat het ergste van alles is, voorwaar een oordeel als er geschreven is, Zijn Almachtigheid toch bekend, enz. of dit echter ingeleefd wordt betwijfel ik ten zeerste, want ieder loopt weer en draaft en zegt hoeveel vergoeding zouden we krijgen en zouden wij nu weer zulke mooie meubels krijgen als dat wij gehad hebben? Ik verzuimde nog U te doen weten hoe het met Marien en mij op de zolder is afgelopen. Wij hebben bange ogenblikken doorleefd, want als men het ene huis na het andere ziet instorten is er toch geen onderscheid waarom dat van ons zou blijven staan, zoo hebben wij dan met veele vrezen tot zondagmiddag op zolder gezeten en toen kwam er een roeiboot in de straat, die hebben eerst P.J.de Ruijter van de zolder gehaald waar Bes den Braber zijn vrouw en dochter ook was –die zijn over de daken der huizen gekomen tot bij ons huis, omdat de boot niet verder in de straat kon komen vanwege het vele wrakhout en meubelen en wat maar te bedenken is. De redders waren A.P.(Bram) de Ruijter en Sluismeester “Blauwe Sluis”. En de tweede reis kwamen zij om ons zodat wij uit het raam op de zolder ons hebben laten zakken in de boot, wij waren dus ongedeerd de verschrikkingen ontvloden.

Wanneer iemand nooit zo iets heeft meegemaakt is er geen voorstelling van te

maken wat dat is, als je dan ziet wat een verwoestende aanblik balken en planken en meubelen en bedden en ledikanten en kasten en doode dieren van allerlei aard dan bied dit alles een onbeschrijflijke indruk, wij zijn op 2 maart nog naar Sint Philipsland geweest. C. van de Reest en Janna en ik, ik ben toen vanzelf in huis wezen kijken maar als U dat zag dan zou je zeggen daar is geen opknappen meer aan –een laag modder op de vloer en wat er nog in huis is, is totaal waardeloos, maar dat wordt nog wel hersteld, maar de verloren menschenlevens zijn niet te herstellen, en die zijn er helaas velen- ook onder Gods volk heb ik gelezen, want ook zij waren afgeweken, zoals u terecht opmerkt, wat zal het einde zijn dergenen die de geboden Gods ongehoorzaam zijn.

Broeder wij maken het redelijk wel maar U begrijpt dat al heeft men het goed van kost en inwoning, het ons niet naar den zin kan zijn, wij zijn bij roomsche mensen en wat hier aan Godsdienst gedaan wordt bij de protestanten is ook totaal niets, zodat wij nu reeds vijf zondagen hebben gehad die voor ons geen zondagen zijn –de zondag werd bij ons thuis al zeer licht geacht vanwege het niet beseffen van de waarde daarvan, en nu zijn we om zo te zeggen beroofd van datgene wat ons dierbaar had moeten zijn, en nu doet ontbeeren waarden en hoelang zal dit nog zijn,

ik voor mij denk niet dat wij spoedig kunnen terugkeeren, want alles ligt nog zoals wij het hebben achtergelaten, en geve God dat wij allen te zijner tijd in redelijke welstand zullen mogen teruggebracht worden, wat met onze zuster Kee niet het geval zal zijn, want zij is ook hier geweest en is naar Rotterdam gehaald en ligt nu reeds begraven in den vreemde, U zult dat ook wel weten denk ik. Jannetje en Marien zijn niet meer in Breda, zij zijn verhuisd naar Dinteloord, sedert gisteren hun adres weten wij nog niet.

Nu Broeder en gezin wij wensen U alle goeds toe, en geve God tot ziens. Daag.

Een trouwpak uit 1903

Onlangs ontving ik een mail van Corry Neele-Heijstek uit Waddinxveen. Uit Waddinxveen hoor ik u denken, ja helemaal uit Waddinxveen maar de verhalen kunnen me van niet ver genoeg komen, als ze maar komen. Ze schreef me het volgende. "Ik heb net de website van de Heemkundekring zitten bekijken. Geweldig interessant. Vele namen herkennen wij dan ook. Onze voorouders komen ook van Flipland. Dat waren Johannes Neele en Elisabeth Kunst. (Elisabeth is trouwens geschreven met een s en niet met een z volgens het trouwboekje) Ze zijn getrouwd op 9 juli 1903 en naar Nieuw en St. Joosland gegaan. Later zijn ze weer teruggegaan naar St. Philipsland waar Elisabeth Kunst is overleden (in ziekenhuis Lievensberg in Bergen op Zoom). Na dat overlijden is Johannes Neele vertrokken naar Middelburg om bij zijn zoon Pieter (mijn schoonvader) te wonen. Hij is in Middelburg overleden in een ziekenhuis.

Maar nu iets anders, zo vervolgt zij haar verhaal. Volgens wat ons altijd is verteld hebben wij het trouwpak uit 1903 nog van hem. Het hangt bij ons op zolder in een kast. Mocht er bij de Heemkundekring belangstelling voor zijn, dan willen wij het wel een keer bij u brengen. Onze kinderen hebben er geen belangstelling voor en eigenlijk vind ik het jammer om het weg te gooien. Dus als ik er iemand een plezier mee kan doen, graag. Graag zou ik van u iets horen. Met hartelijke groet"

Natuurlijk heeft een Heemkundekring altijd belangstelling voor zaken die herinneren aan vroeger want er zit vrijwel altijd een verhaal aan vast. Zo ook aan dit verhaal, bedacht ik mij. Vandaar dat ik Corry terugmailde dat wij natuurlijk belangstelling hadden maar dat zij mij toch eens wat meer over het trouwpak moest vertellen en ook over de familie Neele. Ik

moest daarbij meteen aan Kees Hoek denken toen ik hem onlangs sprak en hij mij vertelde over zijn schilderij van het Wachtje. Liever nog had ik gehad dat het trouwpak zelf zijn verhaal vertelde maar dat kan natuurlijk niet, maar Corry mailde mij niet lang daarna haar verhaal over het trouwpak. Geïnspireerd overigens door mijn opmerking dat onze leden smullen van verhalen als deze!

Zij schreef het volgende. "Ik denk dat het pak door een kleermaker is gemaakt. Te zien aan de voering van de mouwen duidelijk met de hand. Het is heel zware lakense stof met een mooie streepvoering. Fijn trouwens dat jullie de weegbrug hebben kunnen behouden. Zelf kom ik van Geersdijk (Noord Beveland) waar mijn vader havenmeester was en de weegbrug bediende. Vooral in de bieten-tijd was dat een drukte van belang.

J A A R 8
No. der Akte 1903.

Gemeente SINT-PHILIPS LAND.
Provincie ZEELAND.

Op den 9 Juli 1903 is het Huwelijk voltrokken

TUSSEN Johannes Neele
geboren te St. Philipsland, Provincie Zeeland
den 20 juli 1876
van beroep geldarbeider
wonende te St. Philipsland, Provincie Zeeland
zoon van Andries Neele
en van Neeltje Verwijs
~~weduwe van~~

EN Elisabeth Kunst
geboren te Oud Vossemeer, Provincie Zeeland
den 16 Januari 1880
van beroep geldarbeidster
wonende te St. Philipsland, Provincie Zeeland
dochter van Pieter Kunst
en van Tietmella de Graaf
~~weduwe van~~

Zegel der Gemeente.

Het was ook voor ons gezin een mooie tijd met alle schippers die de bieten kwamen ophalen. Omdat je bij eb en vloed niet altijd weg kon hadden wij dan veel visite op avonden als zij niet konden wegvaren. Wij woonden alleen aan de haven dus dat was voor ons kinderen een geweldige tijd met al die aanloop. Dit is trouwens ook een beetje de link waardoor wij weer met Flipland in contact kwamen. Via mevrouw M. van Dijke-van den Berg (schippersvrouw die samen met haar man en gezin veel bij ons thuis kwamen) kregen wij enkele exemplaren van de Cronieke. Zij woont in Gouda in huize Winterdijk. En ja, dan ga je op internet nog wat verder speuren en kom je leuke dingen tegen. Ook herinneringen komen dan weer boven. Maar die van mij liggen niet echt op Flipland alhoewel ik daar nog herinneringen heb aan opa en opoe Neele. En hoe meer je er over praat des te meer komt er ook naar boven en als je dan de oude foto's tevoorschijn haalt is een

avond tekort. Wat je zei over de verhalen, daar smullen de mensen van, nou moet ik zeggen dat ik ze ook met plezier gelezen heb. Ga zo door zou ik zeggen.”

Nou Corry, wij gaan zeker door en vooral als er verhalen loskomen zoals dat verhaal van jou. Ongemerkt heb je een signaal afgegeven wat er allemaal kan gebeuren als je gaat googlen of oude schoenendozen met foto's van de zolder gaat halen.

Bedankt voor je verhaal met de foto's daarbij en de afdruk van het trouwboekje. Enne, als er nog meer verhalen te binnen schieten, hou je vooral niet in en laat het ons weten. Ik beloof je op een of andere wijze de mensen van Flupland te laten zien hoe een trouwpak er in 1903 uitzag.

Fons Vlegghels

~~~~~

Deze keer geen stukje van “Op z’n Fluplands gezeid” Toch gaan we niet voorbij aan het plaatsen van een stukje dat in dialect geschreven is. Daarom hebben we Anja Neele gevraagd het stuk dat zij voorbereid en uitgevoerd heeft in november vorig jaar in De Vossekuil te Oud Vossemeer te plaatsen in ons clubblad Cronieke. De opbrengsten van deze avond in het Thoolse dialect kwamen ten goede aan de restauratie van de weegbrug. Steeds minder mensen spreken en schrijven het dialect van de streek. Om de streektaal op het eiland Tholen te promoten organiseert RITHOtekst Communicatie & Media B.V. uit Oud-Vossemeer ieder jaar 'het Groot Dictee der Thoolse taal'. Op vrijdag 2 november 2012 vond het derde dictee plaats. Ons dorp Sint Philipsland stond tijdens dat dictee centraal. Uiteindelijk mocht onze voorzitter Fons Vlegghels aan het eind van de avond uit handen van organisator Rien Tholenaar een cheque in ontvangst nemen van € 975,00. (zie foto) Een prachtig bedrag waar we ontzettend mee verguld waren en zijn. Alles wat binnenkomt aan giften en subsidies kunnen we tenslotte goed gebruiken om de weegbrug weer een mooi aanzien te geven. We bedanken Anja voor haar bijdrage aan de Cronieke.

Thools dictee

Op vrijdag 2 november 2012 werd voor de 3^e keer het Thools dictee gehouden in De Vossekuil te Oud Vossemeer. Het thema was deze keer Sint Philipsland en al in april van het jaar werd ik benaderd om het dictee te schrijven en zitting te nemen in de werkgroep. Eigenlijk had ik me nooit zo verdiept in het schrijven van het Zeeuwse dialect maar nadat ik aan de 1^e editie in 2010 had meegedaan is het bij mij toch wat meer gaan leven. Omdat mijn interesse ligt in de historie van Flupland was het onderwerp niet zo moeilijk en heb ik in mijn verhaal een wandeling gemaakt door ons dorp in de periode voor de watersnoodramp. Uiteraard uit overlevering, want ik zelf heb De Ramp niet meegemaakt. Het verhaal bleek echter veel te lang te zijn en ik kreeg de opdracht mee om er 20 zinnen uit te halen die geschikt moesten zijn voor het dictee. Dit is gelukt, maar het bleek achteraf best een moeilijk te zijn. Aan de hand van de Zeeuwse Schriefwiezer is het dictee door de jury, waar ik ook zelf zitting in nam, kritisch beoordeeld en heel trots was ik toen onze eigen Fluplandse Es van der Vlies (zie foto) met (maar) 43 fouten als winnaar uit de bus kwam. Es is al vanaf de oprichting de stuwende kracht achter de dialectgroep van de heemkundekring en ook jarenlang bestuurslid geweest. Zij mocht de wisseltrofee mee naar huis nemen. Hieronder volgt de uitgebreide versie van mijn verhaal. De vetgedrukte zinnen hebben uiteindelijk het Thools dictee 2012 gevormd.

Door Anja Neele-Kempeneers

Flupland vò de Ramp

D'r is de lesten tied vee te doe gewist over de weegbrugge van Flupland in dat is te begriepe want de weegbrugge, die mò bluuve. Vroeger was dat de plekke waer à de Fluplanders bie mekaôre kwaeme à ze erregist nae toe moste, bie-

voorbeeld mee een reisje van de zang of van eên of andere verênigienge.

Oak de errebeiers die à in de Rotterdamse 'aevens werkten stapten 'ier op de bus. De weegbrugge zelf was natuurlijk bedoeld om de waegenvrachten te wege, de paerden stonge dan op 't plaveisel over de brugge, laeter gebeurden dat mee trekker

en karre. **'t Is een herinneringspunt dat à 'oôrt bie Flupland,** je kwam d'r lingst à je nae de meule ging, à je de vuulnis op de kaojedam most bringe, want dat gebeurden vroeger, of om een vèrreke te brande, altied was 't er wè bedriegigheid. À je wat te wete wou komme over 't durp dan mos je daer oak weze want 's aevens

eêuw was 't daer een drukte van belang. **De boerewaegens reêje of en an mee suukerpeên, aerepels en graen** en à 't er een schip in de kaoie lag wiere de waegens geliek **mee d' 'and gelost, zwaer werk was dat 'oô**. Ze klaege noe wellis da ze 'àrd motte werreke, mè da 's nog niks vergeleke bie toen.

In de winter, à 't koud was maekten d' ouwe mannetjes een praetje in de smisse van Rooze-
mond, die stong een endje vaer-
der op den Oosdiek. **In die jae-
ren stonge d'r op den Oosdiek
een 'eêle rij 'uuzen en oak wat
winkeljtjes der tussen, 't eêne
'uus mee de voordeure nae
den diek, mè d'r waere oak**

kwaeme de ouwe mannetjes een praetje maeke en dienke 't er om à 't er dan wat afgeroddeld wier, mè goed, dat za op ieder durp wè zo weze. **Vlakbie de weegbrugge 'ao je 't pak'uus, daer wier graen, aerepels en kunstmis opgesloge**. In den oorlog kao je dae pakketten mee boeschappen vò de mensen uut Rotterdam bringe en mee de Ramp van drieenvuufdig wier d'r in 't 'oôge gedeelte allerlei voorzieningen getroffen vò d'inweuners die à op 't durp moste bluuve.

Een jaer of wat geleêje ei 't er oak spraeke gewist à de kaoie geslote zou woôre, je mo 't er toch nie an dienke à dat zou gebeure. 't Is natuurlijk wè zo à 't er tegenwoordig nie meê zo vee schepen in legge, mè vroeger was dat anders, vooral in d'n eêsten 'eld van de vorige

'uuzen daer à je vanaf d'n Dulf in most. Wienkeltjes waere d'r in 't 'eêle durp te vinde, ja d'r was een rieke middenstand op Flupland, 4 bakkers, 2 slachters en de kruudenierswinkeljtjes koa je nie telle, **soms zomè in un ziekaemertje of un achter'uusje**. De meêste winkels waere echter **op de Voorstraete** te vinde, **dae weunden j'op stand**. Tegenwoordig is 't er nie vee meê over van de middenstand, alles gae noe over de brugge om boeschappen.

Dae was oak Café de Druivetros, d' ontmoetiengsplekke vò de riekere mensen en de boeren. Laeter wiere der oak bruuloften g 'ouwe. Inkele jaeren geleêje is 't café grondig gerenoveerd en oak de naem is veranderd in café 't Durp.

En dan natuurlijk de trots van Flupland,

de meule, De Hoop, gebouwd in 1724 en nog steeds in werkieng want regelmaetig laet de meulenaer de wiken nog rondgae. **Vlakbie de meule stong 't wachtje**, dat was vroeger een wacht'uusje, in den oorlog van 1747 à gebouwd. M'n vaoder is dae geboôre en ik 'è den dikkels 'oôre vertelle à ten bie z'n moeder op schoôt zat en dan 's zondagsochens vanuut het zieraempje de schaere witte mussen uut 't Karreveld zag komme op weg nae de Achterwegse kèrreke. **Noe stae 't er op die plekke 't ouwemannekotje**.

In 't Karreveld weunden d' errebeiers. Meêsta groôte gezinnen waer à de vaoder 'àrd most wèrreke om z'n kinders an 't eten 't ouwe. **Achter d 'uuzen stonge de vèrrekeshoten en de plee was oak buuten**, à 't en emmer vol was ginge ze die leegmaeke achter d'n diek. Mae 't was een gemoedelijk buurtje, de mensen 'ielepe mekoare à 't noôdig was. 't Karreveld is rond 1970 gesloopt evenas d' 'uuzen op den Oosdiek.

Midden in 't durp stae de Hervormde kèrreke. **Vanaf 't Schooldreefje nae de Voorstraete was en prachtig laentje, 't Kerkdreefje wier dat genoemd** en 'oalf in stong dan de muziektente. **Dae speelden de muziekverenigiengen mee Konehinnedag** en af en toe trad 'r oak een zangkoor op. Laeter is 't er wè een nieuwe meziektente gebouwd mè die is lang zo moôie nie en die 'oôr oak nie meê gebruukt.

Pas geleeeje 'è me stille gestae bie de zes-
tig jaerige herdenkieng van de Wae-
tersnoôdramp want die 'ei oak op Flup-
land vee te weeg gebrocht. Naest 9 slachtoffers was 't er vee materiele schaede an gebouwen. In 't Schooldreefje was de openbaere schole en vanaf 1949 oak de Christelijke schole. Die bin allebeie verlòre gegae mee de Ramp. D'r is vee veranderd nae De Ramp, d'r wiere nieuwe 'uuzen gebouwd en nieuwe scholen en dat brocht weê werkgelegenheid. Een vakansiepark is 't er noôit gekomme en een jacht'aeven oak nie, mè dae zitte de Fluplanders oak nie op te wachte. De nieuwbouw brei steeds mè uut, 't is a'mae import dat à 't er binnenkomt, mae daer 'ei geên mens last van 'oô. **De weegbrugge woôr opgeknapt en dae bin me op Flupland blie mee**.

Onderstaand de schrijfwijzer. Aan deze schrijfwijzer dient iedere deelnemer/deelnemster van het Thools dictee zich te houden.

Schriefwiezer

à, a van dat. bv. Dà mag nie. Wà zei je ? Dà zà 'k doe.
ao, a : bv. vaoder, maar ook: aolles.
ae, a- of aa : bv. waeter, graen, aevend. Maar: schaere of scheëre, graete of greëte.
è, e : bv. 'k è dost, dà zù m'n è, wè negen daegen.
eê, ee : bv. beêste, meêste, feêst Maar: gewist (geweest), peere, breeke, kweeke
ò, oo : bv. vò mien een borrel graeg
oa, o of o-: bv. loape, droage, om'oage
oô, oo : bv. broôd, roôd, groôt
Maar ook klankwisseling: zeumer, meule, geweun, deu (uitgesproken als de eu in deur)
ù, u : bv. kù je komme? Zù me dà geve?
uu, klankwisseling: bv. diere, vier. Maar: uure
ui, klankwisseling: bv. buten, ruug. Maar: kieten. NB bruid, fruit.
oe, bv. moeten wordt: motte.: ik mò de belle poesse
ij, wordt meestal ie maar ook uu, bv. puupe, wuuf, vuuve.
g blijft g, ook aan het begin van een woord.
h, valt weg, in plaats daarvan het apostrofteken. Ik 'oôre nie zo goed. D'n 'aene kraoit
w, blijft bij worden: Ik woôre à lekker bruun.

Voegwoord *en* blijft **en**. Dit vanwege de leesbaarheid.

Apostrofteken

Op de plaats van niet uitgesproken h aan het begin van een woord of lettergreep: d'n 'aene.
Als de klinker niet wordt uitgesproken: 'k è, zà 'k?

Vervolg schriefwiezer

Bij de lidwoorden: de, het een. D'n 'anveger, 't meêste, 'n aore.

Wegvallende klinkers in

'anschoenen, opwinne, d weg
mart k weg
wè, zà, l weg
kà je? n weg
laezen, kaesen r valt weg voor s of z
uu z'n doen weze t weg, soms ook na s: mis, resje
erten w weg

Samentrekking in bv. b'alleve, fleejaere, boteram-boot'ram

Klankvervanging

d wordt i: bloeie, roeie
nd wordt ng: stong, of stoeng
ng wordt h: konehinne
w wordt v/f: vreêd
w wordt b: bèl, bèl.
n wordt m: omt'ouwe
ing wordt ieng: dieng, verênigieng; of ik: kittik, paelik; of ienk: rienk

60 jarige Herdenking Watersnoodramp op vrijdag 1 februari 2013

Begin juli 2012 is de Heemkundekring "Philippusland" door de gemeente benaderd en werd ons gevraagd medewerking te verlenen aan de 60 jarige herdenking van de Watersnoodramp die ons trof op 1 februari 1953. Uiteraard voelden wij ons vereerd aan deze uitnodiging gehoor te geven, omdat ook Sint Phillipsland door deze stormvloed ernstig is getroffen en er in ons dorp negen slachtoffers te betreuren waren. Het onderstaande bericht is daarop in de pers verschenen.

Wij willen u mededelen, dat er op 1 februari 2013 een herdenking plaats zal vinden dat het 60 jaar geleden is dat grote delen van Zeeland de dijken doorbraken als gevolg van een vliegende storm. Hierbij zijn heel veel mensen verdrongen of door ontberingen gestorven. De gemeente Tholen heeft gemeend dat deze ramp nog zoveel impact heeft op de bewoners en nabestaanden, dat we dit niet zomaar voorbij kunnen laten gaan. Daarvoor is een werkgroep opgezet om deze herdenking in goede banen te leiden. Ook de heemkundekring "Philippusland" is ge-

vraagd in deze werkgroep plaats te nemen. Buiten het bestuur om hebben ook Anja Neele-Kempeneers en Ellie Mol-den Engelsman plaatsgenomen in deze werkgroep. Zoals gezegd zal de herdenking plaatsvinden op 1 februari 2013 in de middag met een kranslegging bij het monument bij de Hervormde Kerk met afsluiting in De Wimpel. Daarnaast zal in De Wimpel een fototentoonstelling ingericht worden waar iedereen welkom is. Dit alles in bijzijn van burgemeester Nuis en genodigden. Het zelfde zal 's morgens plaatsvinden in Stavenisse.

De werkgroep is op j.l. 11 juli 2012 voor het eerst bij elkaar geweest en ziet er als volgt uit:

De heer A. Zwerus en de heer F. de Rijke uit Stavenisse, mevrouw A. Neele-Kempeneers en mevrouw E. Mol uit Sint Philipsland, de heer K. Fase en de heer J. Bout van Heemkundekring Stad en Lande van Tholen, mevrouw W.van Hoeve, de heer J. Quist, de heer F. Vlegghels van Heemkundekring Philippuslandt, de heer J. Hage van streekmuseum De Meestof, burgemeester W. Nuis, gemeentesecreta-

ris S. Nieuwkoop en mevrouw M. Jopse, coördinator cluster Communicatie. Helaas is mevrouw Jobse kort hierna ernstig ziek geworden en aan deze ziekte overleden. Zij werd opgevolgd door mevrouw M. Teeuw-Lans.

Zoals aangegeven was 's morgens de herdenking in Stavenisse en 's middags in Sint Philipsland. De gedeelde werkgroep Sint Philipsland (Anja, Ellie, Fons, Han en de drie schoolhoofden) heeft zich beziggehouden met de organisatie die op Flipland opgezet moest worden. Via een flyer- huis aan huis- hebben we aandacht gevraagd bij de inwoners voor de herdenking. Gezien de belangstelling zijn we daar gelukkig in geslaagd. Wij wilden graag een foto-dia-en film tentoonstelling houden in De Wimpel. De gemeente heeft hieraan volledige medewerking verleend. Dat is vanzelfsprekend fijn werken. Een andere wens van ons was de schoolkinderen erbij te betrekken. Zij hebben deze Ramp niet meegemaakt, maar het leek ons goed mede uit educatief opzicht hen deelgenoot te maken van de verschrikkelijke gebeurtenissen die ons dorp getroffen hebben. Gelukkig deelden de schoolhoofden van de Christelijke Juliana school, openbare school De Luyster en School met de Bijbel Het Kompas uit Anna Jacobapolder onze wens en hebben zij hun medewerking verleend aan onze opzet. Op school is er veel aandacht aan besteed en er zijn per school tientallen tekeningen gemaakt door de kinderen, waarin hun belevingswereld van de Stormvloed tot uitdrukking kwam. Deze tekeningen hebben we op de tentoonstelling in een aparte stand getoond. Hieruit bleek hoe de kinderen het beleefd hebben in de vorm van gedichten, mooie tekeningen en fotootjes. De fototentoonstelling werd in de grote zaal van De Wimpel gehouden met verschillende stands, een leestafel en een stand van het Rode Kruis. In de kleine zaal werd afwisselend een doorlopende diapresentatie gehouden over de Ramp met name op Flipland en een film van een half uur over de Ramp in zijn geheel. De tentoonstelling is bezocht door ruim driehonderd mensen en we kijken als organisatie met genoegen terug op zoveel belangstelling, ondanks dat het nog erg veel losmaakt in ons dorp. Zie verderop in dit artikel de fotoreportage.

Waardige Herdenking

De dag van 1 februari begon met veel wind en regen en zag er dus niet veelbelovend uit. Was het tien jaar geleden met

de 50-jarige herdenking ontzettend koud met temperaturen dik onder nul, nu regende het aan één stuk door. 's Morgens om 10:00 uur begon de herdenking in Stavenisse, waarbij de leden van onze werkgroep uitgenodigd waren bij de stille tocht, kerkdienst en plechtige kranslegging bij het monument, die in het teken stond van de 153 slachtoffers die gevallen zijn in dit dorp. 's Middags was er de plechtigheid in Sint Philipsland. Alle genodigden verzamelden zich in De Wimpel van waaruit de stille tocht begon om 14:30 uur. In de straten hadden veel inwoners de vlag half stok gehangen. Bij het monument aangekomen bepaalden paraplu's het beeld rond het gazon bij de Hervormde kerk in Sint Philipsland deze vrijdagmiddag. Even leek het droog te worden. Maar toen de herdenking van de Rampslachtoffers begon, nam ook de regen weer in hevigheid toe. De lucht was grauw en grijs. Een sombere dag voor een sombere gelegenheid. Vele tientallen genodigden en belangstellenden liepen in stilte van dorps huis De Wimpel naar de Kerkkring. In een lange rij, met vooraan de burgemeester en mevrouw Nuis, bestuur heemkundekring, familieleden slachtoffers, belangstellenden, achteraan gesloten door de bus van het Rode Kruis. Op het gazon bij de kerk staat de gedenksteen met daarop de namen van de negen inwoners van Sint Philipsland en Anna Jacobapolder die omkwamen bij de verschrikkelijke Watersnoodramp van zestig jaar geleden. In stilte stonden de nog levende familieleden van de slachtoffers en de mensen - velen onder een paraplu - tegen het muurtje rond het grasveld. Op het gras stonden de muzikanten van Concordia

opgesteld onder een tent. Daarna sprak burgemeester Nuis de aanwezigen toe en werden de namen voorgelezen van degenen die omkwamen tijdens de Rampnacht. Leerlingen van de drie basisscholen droegen gedichten voor en muziekvereniging Concordia zorgde voor een stemmige muzikale ondersteuning. Vervolgens werd door burgemeester Nuis en zijn vrouw een krans gelegd. Ook door de heemkundekring "Philippuslandt" werd een krans gelegd door bestuurslid Bram Wisse en mevrouw Annie Vlegghels-Steijn. (zij is in de rampnacht geboren). Tenslotte legden ook kinderen van de basisscholen bloemen neer. Mede door de begeleiding van koraalmuziek en de Last Post had de herdenking een sereen en plechtig karakter, gelukkig zonder enige wanklank.

De tentoonstelling

Teruggekomen in De Wimpel kon iedereen zich drogen onder het genot van een kop koffie, thee of drankje. Het water droop bij meesten uit haren en kleren. Na enige tijd is dat ook weer gauw vergeten en konden we de tentoonstelling openen. Als eersten kregen burgemeester Nuis en zijn vrouw gevolgd door genodigden de gelegenheid de smaakvol ingerichte tafels met opstelling van allerlei materiaal uit de tijd van de Ramp te bekijken. Zij waren erg belangstellend en onder de indruk van het getoonde foto's, stands en leestafel. Al gauw hierna stroomde de zaal vol en kon iedereen de tentoonstelling bekijken. 's Middags om 19:00 uur werd de kleine zaal geopend met het tonen van een dia-presentatie afgewisseld met een film over de Ramp.

Onderstaand gedicht werd op 9 april 1953 geschreven in de poeziealbums van Jopy en Corrie Steijn. Vader en Moeder de Vries hebben het gezin van Bram en Lena Steijn liefdevol opgenomen in hun huis in Breda, nadat ze op 1 februari 1953 moesten vluchten voor het water. Het contact met deze lieve mensen en hun kinderen is gebleven tot en met het overlijden van Bram en Lena in 1995.

*Een ramp was over hen gekomen
bracht hun land in grote nood
Mensen, dieren, huizen, bomen
Vonden de verdrinkingsdood.*

*Met duizenden moesten ze vluchten
Voor die wilde watervloed
Naar steden, dorpen en gehuchten
Met achterlating van hun goed.*

*Ook wij kregen vreemde mensen
En nog wel een heel gezin
Geen betere konden we wensen
Open de deur, en kom erin.*

*Abram, Leentje, Corrie, Joke
Wat ik wel wat weinig vind
En als extra een cadeauke
Annie, een pasgeboren kind.*

*Annie dat is hier de spil
Waar alles nu omhenen draait.
Als zij "spreekt" dan is het stil
Het is haar haan die koning kraait.*

*Komt straks de tijd dat zij vertrekken
Waarvoor ze eenmaal komen te staan
Zal uit vele ogen tranen lekken
En ook bij mij blinkt er een traan!*

*Aan alles komt eenmaal een eind,
Ook aan de evacuatie,
Tot slot een compliment
Aan de Hollandse Natie.*

*O, grote God van het heelal
Ik blijf in U geloven,
Wat ook mijn lot hier wezen zal
Ik worstel en kom boven.*

*Ter herinnering van Vader en Moeder de Vries.
Breda, 9 april 1953.*

Op deze pagina de tekst van de gedichten, die de kinderen van de basisscholen hebben voorgedragen tijdens de herdenking.

Gedicht van Evelien Boudeling

*Overal water,
je kon nergens heen.
Geen ruimte om te lopen,
alleen maar water om je heen.*

*Want vrijheid gaf het water niet.
Iedereen was bang.
Maar sommigen waren er al niet meer.*

*Het water was te snel.
Bijna niemand was veilig,
want vrijheid was er niet die dag.*

*Het is nu al 60 jaar geleden,
dat dit was gebeurd.
Alweer 21.900 dagen geleden,
waren er mensen, dieren en kinderen,
verloren gegaan aan die storm.*

Gedicht van Rick Reijngoudt

*Storm
Het begon met vele windstoten en storm.
De dijken
De dijken braken door, er ontstond paniek
want het water stroomde binnen.*

*Huizen
Het hout brak af en steen brokkelde weg,
meubels dreven door de straten.*

*Doden
Voor velen ging het leven door,
Maar voor sommigen hield het ook op.
Het water gaat weer weg
Het water hield op te komen.....
en ging langzaam weer weg.*

*Puin
Het opknappen van huizen en schuren begon.
Mensen en dieren werden weggehaald.*

Gedicht van Jony Kodde

De watersnoodramp.

*De watersnoodramp is een erge gebeurtenis,
in onze geschiedenis.
1953 was het jaar,
toen was het water daar.*

*Op 1 februari was er een noordwester storm,
het was ook springvloed en de golven waren enorm.
Zwaar getroffen werden Zeeland en ook Zuid-Holland,
de golven beukten tegen dijk, duin en strand.*

*De dijken braken door,
het water trok een verwoestend spoor.
In het land en in de dorpen,
werd alles omver geworpen.*

*Mensen klommen in paniek op de daken,
ze hielden zich warm met een deken of een laken.
Bangheid en angst was van hun gezichten af te lezen,
ze moesten voor hun leven vrezen.*

*De hulp kwam snel van alle kanten op gang,
Maar toch duurde het nog lang.
voor ieder op een veilige plaats was gebracht.
Wat had dat water een enorme kracht !*

*Meer dan achttienhonderd mensen vonden de dood,
en het verdriet was zeer groot.
Het is goed dat wij herdenken,
en aandacht hieraan blijven schenken.*

De tentoonstelling

Teruggekomen in De Wimpel kon iedereen zich drogen onder het genot van een kop koffie, thee of drankje. Het water droop bij meesten uit haren en kleren. Na enige tijd is dat ook weer gauw vergeten en konden we de tentoonstelling openen.

Als eersten kregen burgemeester Nuis en zijn vrouw gevolgd door genodigden de gelegenheid de smaakvol ingerichte tafels met opstelling van allerlei materiaal uit de tijd van de Ramp te bekijken. Zij waren erg belangstellend en onder de indruk van het getoonde foto's, stands en leestafel. Al

gauw hierna stroomde de zaal vol en kon iedereen de tentoonstelling bekijken. 's Middags om 19:00 uur werd de kleine zaal geopend met het tonen van een diaprojectie afgewisseld met een film over de Ramp.

Onderstaand een foto-impressie van de tentoonstelling.

Zo zuiver als goud!

Deze tekst staat boven een flyer van een feestprogramma, die ik aangereikt kreeg van Adrie van Dijke. Uit de bescheiden van zijn overleden moeder Corrie kwam dit feestprogramma tevoorschijn. Adrie vond dat dit iets leuks was voor de heemkundekring. Waarom zult u zeggen. Welnu als je de flyer bekijkt zie je dat het gaat om het openen en tevens het 50 jarig jubileum van de nieuwe Coöperatieve Raiffeisenbank, voorheen Boerenleenbank. De oudere leden zullen ongetwijfeld weten, dat de bank er in feite nog staat, maar dat hij een andere bestemming heeft gekregen. In een later stadium is de Coöperatieve Raiffeisenbank weer omgedoopt tot Rabo bank. Nog steeds is het Rabo bank, alleen niet meer op ons dorp. De bank is afgeslankt eind jaren negentig en uiteindelijk met alle dienstverlening gestopt in 2007. In het gebouw heeft de heer Jansen uit Tholen zich gevestigd met een drogisterij. Later is er de tandartspraktijk gekomen van tandarts Martijn Bomas. Die is er nog Anno 2013. In het bijgebouw zetelt op dit moment kinderopvang Toerdeloo.

Het leuke van het feestprogramma- dat samengesteld en geproduceerd is- door Jaap Mijderwijk uit De Meern met medewerking van o.a de bekende pianist Lou van Dijk en verder nog - voor die tijd - bekende artiesten. Zie hiervoor het feestprogramma verderop in deze bijdrage. Verder de namen van bekende Fliplanders die in verwerkt zijn. We zien de namen voorbij komen van Quist, Verwijs, Ligtagendag, Reijngoudt, Timmers, Huib van Jannie (van de Druiventros), schilder Wim (Vermeulen) en nog veel meer herkenbare namen.

Door Han Quist

Nieuwe fase, hopelijk in “gouden jaar”

Met deze kop gaf de Boerenleenbank in op 12 april 1963 de start aan van de bouwplannen van een nieuw modern ingericht complex aan de Schoolstraat pal naast het nieuwe gemeentehuis dat al enkele jaren daarvoor – in 1960- in gebruik genomen was.

De Coöperatieve Boerenleenbank “Sint Philipsland” wilde in het “gouden jaar” van haar bestaan met haar in het dorp zo goed ingeburgerde instelling overstappen naar een nieuw gebouw. In 1964 zou de bank een halve eeuw in de gemeente gevestigd zijn. Al die tijd hadden de klanten de kassier A.W. Beurkens - de latere directeur Rabobank - kunnen vinden in zijn kamer naast het biljart van hotel-restaurant “De Druiventros”. In Anna Jacobapolder werd gebruik gemaakt van de kleine ruimte in het café van Frans Quist. Behoeftte aan meer ruimte en aanpassing aan de moderne eisen op het gebied van bankvestigingen deden het bestuur van de Sint Philipslandse boerenleenbank beseffen dat er iets moest gebeuren om met de tijd mee te gaan. Even was er nog een aarzeling op het punt van de nauwe relatie tussen de bank en de wekelijkse “beurs” van het dorp in “De Druiventros”. Als vanouds waren de leden namelijk gewend om bij een bezoek aan de “beurs” – op zaterdag – tegelijk even bij de bank binnen te lopen.

Wellicht zal het binnenwippen ook voor een groot gedeelte te maken gehad hebben met de gezelligheid en het drinken van een borreltje en gezellig samen zijn aan de grote tafel voor de bar. Voor een belangrijk deel dankte de boerenleenbank

aan deze “traditie” zijn bestaan. Immers de eerste kassier van de boerenleenbank Abraham Quist was een zoon van de vroegere caféhouder Bas Quist van “De Druiventros” die was getrouwd met Anna Martina Rijstenbil. Zij waren afkomstig uit Oud-Vosmeer. Maar ook in de positie van de bank in

Sint Philipsland sinds het jaar 1914 was veel veranderd. Waren er toen enkele tientallen leden, deze waren gegroeid naar 207. In het begin beliep de omzet enkele duizenden guldens. Het jaar 1962 kon worden afgesloten met een omzet van fl. 13.202.511,- en een balanstotaal van fl. 2.541.368,-. Om nog enkele cijfers te noemen; er werden 21000 dagboekposten geregistreerd. De bank had inmiddels 777 spaarrekeningen en 24 jeugdspaarders en er was nog steeds een gestadige groei. Met flinke reserves achter de hand en een economische positie, die als uitstekend werd beschouwd kon men de bouwplannen met vertrouwen tegemoet zien en was er ook vertrouwen in de toekomst.

Tijdens de algemene jaarvergadering legde de voorzitter van het bestuur, de heer J.A. Stols de definitieve plannen op tafel voor de bouw van een nieuw com-

Aan de grote tafel voor de bar in “De Druiventros”. Achter de bar caféhouder Huib Reijngoudt. Foto: Archief gem. Tholen.

plex op de hoek van de Oostdijk en de Schoolstraat. Een project van ongeveer een ton (in guldens) . Hij legde uit, dat als het afkomen van de bouwvergunning en de rijksgoedkeuring een beetje mee zou zitten, de Coöperatieve Bank zou kunnen starten aan het tweede deel van hun bestaan na het viere van het gouden jubileum. De heer Stols lichtte het plan als volgt toe : Het plan voorziet in een combinatie van een kantoor en een woning voor de kassier. Het bedrijfsgedeelte is een stuk laagbouw en alleen de woning heeft een verdieping. Beide overigens zonder puntaken; een kubusvormig geheel en de trant van het door de Centrale Dienst “Noord Zeeland” ontworpen nieuwe raadhuis ernaast. Inclusief een garage beslaat de nieuwe boerenleenbank een oppervlakte van 300 vierkante meter. De aannemer die het gebouw mocht bouwen was de firma Gebr. Ligtagendag uit ons eigen dorp.

Bezig met het heien in 1964. Let op de huizen op de Oostdijk van de families Noorthoek, Everaers, Reijngoudt en Geluk. Foto: Archief gem. Tholen.

Op de bouwgrond moesten eerst nog twee woningen (onder één kap) afgebroken worden. Dit waren de huizen waar voorheen de families van Bendegom en Kaashoek gewoond hadden. Toen de bouw eenmaal begonnen was in 1964 na de nodige strubbelingen konden de tweehonderd leden langzaam maar zeker de contouren ontdekken van een in strakke lijnen opgezet gebouw waarin zij voortaan hun geldzaken konden afdoen. Het kantoorgedeelte grensde aan het nieuwe raadhuis. Aan de Schoolstraat kwam de hal – met een ingang aan de zijkant – en de kamer voor het bestuur te liggen. Daarachter kreeg kassier A.W. Beurkens zijn ‘domein’; een ruimte van 36 vierkante meter, die is berekend op zes man personeel. Op dat moment nog niet nodig, maar met het oog op de toekomst. In de wachthal een balie met beveiligd glas. Verder werd er een ruimte als archief ingericht. Kortom een mooi gebouw met een mooie uitstraling zowel binnen als buiten. In 1964 werd begonnen met de bouw, later dan gepland. Uiteindelijk kon de combinatie van feestelijke opening in combinatie met het jubileum niet verwezelijkt worden en moest men wachten tot 13 mei 1965. Een jaar later dus.

Eerste steen Fliplands nieuwe Boerenleenbank

In de krant van 26 augustus 1964 lezen we het volgende: In Sint Philipsland zal volgende week maandagmiddag – 31

augustus 1964 – de eerste steen worden gelegd voor het nieuwe gebouw van de Coöperatieve Boerenleenbank aan de Schoolstraat. Het plan van het Vlissingse architectenbureau Steen en Tuinhof is al een flink stuk werkelijkheid geworden, wanneer de voorzitter van het bestuur, de heer J.A. Stols de troffel bij deze officiële handeling zal hanteren. De muren voor het moderne gebouw zijn al op steigerhoogte en het bestuur verwacht begin volgend jaar de nieuwe huisvesting te kunnen betrekken. En die “overstap” van het kamertje in hotel “De Druiventros” naar het nieuwe complex zal met een feestelijke gebeurtenis – ook al in het kader van het gouden jubileum van de bank – worden omlijst. Architectonisch geeft het nieuwe bankgebouw een logische aansluiting op het moderne raadhuis. Het dorp krijgt er in het “hart” een carré van moderne gebouwen mee, die de herbouw na de Ramp nog eens extra zullen accentueren.

Nieuw gebouw boerenleenbank in Sint Philipsland feestelijk geopend; Naast het nieuwe gemeentehuis

Drs. S. Mansholt, directeur van de Centrale Raiffeisenbank te Utrecht opende op donderdag 13 mei 1965 het nieuwe bankgebouw van de coöperatieve boerenleenbank naast het nieuwe gemeentehuis van Sint Philipsland. Burgemeester L.J. de Jonge van Sint Philipsland heette vooraf in het gemeentehuis tal van vertegenwoordi-

gers van de Centrale Raiffeisenbank en de plaatselijk Coöperatieve Boerenleenbank Sint Philipsland van harte welkom. Burgemeester de Jonge wenste de plaatselijke bank van harte geluk met het nieuwe gebouw en het vijftigjarig jubileum, dat men gelijktijdig vierde, hoewel dit eigenlijk vorig jaar al had moeten plaatsvinden. In verband met de totstandkoming van het nieuwe gebouw heeft men gemeend er echter een dubbel feest van te maken.

De burgemeester sprak de wens uit dat dit dubbele feest voor allen een aansporing zal zijn het wederzijdse belang te blijven dienen. Het nieuwe bankgebouw heeft een ruime hal, waarin aan de rechterzijde een gedenksteen staat met de namen van de bestuursleden en de leden van de raad van toezicht. Aan de linkerzijde van de hal bevindt zich een ruime kantoorruimte. Bovendien is er een speciale bestuurskamer. De kassier A.W. Beurkens bewoont in dit gebouw de bovenverdieping waarin een woning is gesitueerd. Na de bezichtiging hield het bestuur een receptie in het verenigingsgebouw. Daar werden zij verwelkomt door de gastvrouwen Elly den Hooglander Fr.-d. en Ria Moerland Ant.-d. In het receptieboek werden de namen van de gasten genoteerd. Zo konden in de archieven deze gegevens blijvend bewaard en vastgelegd worden. Drs. Mansholt merkte in een toespraak op, dat Sint Philipsland wat de Boerenleenbank betreft beslist niet is achtergebleven. Hij memoreerde, dat het spaargeld gedurende het eerst jaar in 1914 – fl. 1365,89 bedroeg, dat de rekening-courant fl. 19920,08 bedroeg en dat er een verlies van fl. 202,70 werd geleden. In 1964 was er een omzet van ruim vijftien miljoen gulden. Verder voerden het woord de heer L.A.M. Elenbaas uit Scherpenisse namens de ring van Boerenleenbanken op Tholen en Sint Philipsland, de heer J. de Jager, voorzitter van de afdeling Sint Philipsland van de C.B.T.B., drs. J. Dijkgraaf uit Goes namens het Coöperatieve Landbouwcentrum te Goes, de heer L.B. van Nieuwenhuijzen, oud voorzitter van de Raad van Toezicht, de heer C. Oudkerk, inspecteur van de Centrale Bank in Zeeland en de heer J.J. van den Hoek namens de plaatselijke afdeling van de Z.L.M. Tot zover het officiële gedeelte.

Bronnen:

Archief Tholen.

Archief Provinciale Zeeuwse Courant.

Jammer genoeg zal het 100 jarig bestaan van de Boerenleenbank/Rabobank volgend jaar in 2014 niet meer op Sint Philipsland gevierd worden, omdat de Rabobank al in 2007 gestopt is met de laatste dienstverlening in verband met reorganisatie en inkrimping. Het jubileum waar deze bijdrage over gaat is dan alweer een halve eeuw geleden. Volgend jaar in 100 jaar van Boerenleenbank tot Rabobank.

's Avond was er voor de leden en spaarders van de bank een voor die tijd geweldig feest in de garagehallen van de firma Rijstenbil achter "De Druiventros". De loodsen staan er nu nog, maar ze zijn heden ten dage in een vervallen staat.

Hiervoor was het amusementsgezelschap Jaap Mijderwijk uit De Meern bij Utrecht uitgenodigd om het feest luister bij te zetten. Op de volgende pagina's zien we het programma zoals het er toen uitzag. Er werden herinneringen opgehaald, sketches opgevoerd, gezongen en feestgevierd tot in de vroege uurtjes. Dankzij Mevrouw Corrie van Dijke- de Rijke kunnen we dit programma nog eens tonen omdat het met de Fliplandse namen toch iets bijzonders heeft.

*Hierboven de gastvrouwen : Links Elly den Hooglander en rechts Ria Moerland.
Foto: privé archief*

Hierboven de nieuwe Coöperatieve Raiffeisenbank net na de opening in 1965. Foto uit dagblad PZC.

ZO ZUIVER ALS GOUD!

Feestprogramma

ter gelegenheid van het uitgestelde

50 - JARIG JUBILEUM

en de ingebruikneming van het

NIEUWE BANKGEBOUW

van de Coöp. Raiffeisenbank „ST. PHILIPSLAND“
op donderdag 13 mei 1965 in de loods van Hotel
De Druiventros aan de Zuiddijk 102.

UW EIGEN BANK

IN EIGEN HAND

1914

1965

Medewerkenden:

COR VAN DEYL en LOU VAN DIJK
als accordeon-duo, op piano en Philicorda

DE MARIONS, zangduo met gitaar

PETER ORAN als goochelaar en illusionist

JAN RODRIGO komisch sneltekenaar

CHRIS SCHUT, tekenwerk caricaturen

ELS en JAAP MIJDERWIJK

met toneelsketch en caricaturen

SAMENSTELLING EN LEIDING: JAAP MIJDERWIJK

PROGRAMMA

1. Opening door de voorzitter

2. Even kennismaken

3. Marslied voor samenzang: IN HET GOUD!

Melodie: Wij willen Holland houden

Ruim vijftig jaar geleden

Werd onze Bank gesticht,

Dus zetten wij tevreden

Een feestelijk gezicht.

Nu mag muziek weerklinken.

Laat zingen jong en oud:

Wij hebben nu een flinke,

Een eigen Bank in 't Goud! } bis

Wij mochten het bereiken,

Hoe stemt het ons tot dank,

Dat in ons dorp mag prijken

Een nieuwgebouwde Bank.

Wat Sint Philipsland jaren

Secur heeft opgebouwd,

Zal 't verder ook wel klaren,

De sterke Bank in 't Goud! } bis

4. Hoe kan het bestaan!

Peter Oran

5. UIT HET VERLEDEN . . . .

Bram en Pie zien achterom

Jaap en Els Mijderwijk

6. Stemmen uit Amsterdam

De Marions

1e Pauze 30 minuten

7. De vrolijke noot

Accordeon-duo

8. Zwart op wit

Jan Rodrigo

9. Hoog en laag

Piano en Philicorda

10. „Hoestmogeluk . . .!“

Peter Oran

11. Samenhang: HET IDEALE OORD!

Melodie: Waar in 't bronsgroen eikenhout

1. Waar het prettig wonen is,
Zo voor mens als dier;
Waar wij aan een nieuwe Bank
Hebben ons plezier;
Waar je Reynoudt of Verwijs
Of De Braber heet;
Daar ligt Sint Philipsland
Met zijn lief en leed!
- (bis)
2. Waar De Jonge burgerpa
Is voor iedereen;
Waar gebouwd wordt en verbreed
Zoals nooit voorheen;
Waar Jacoba 't Dorpshuis kreeg
Met de vlag in top;
Daar zoekt Sint Philipsland
't Steeds nog hogerop!
- (bis)
3. Waar Renee en ook van Dijk
Dienst doen bij het Veer;
Binnenschipper en zandjak
Varen heen en weer;
Waar er voor de vrijersvoet
Stille dijktjes zijn;
Ligt Sint Philipsland mooi
In de maanschijs!
- (bis)
4. Waar de stoomtram 't Zwarte Paard
Al lang niet meer rookt,
Bielzen in de oorlogstijd
Lekker opgestoot.....!
Waar men 't eigen dorpsidee
Niet zet overboord;
Is ons Sint Philipsland
't Ideale oord!
- (bis)
12. Bij de gitaar . . . . .

De Marions

2e pauze 30 minuten

13. Samenhang: HOERA VOOR ONZE BANK!

Melodie: Hoor de muzikanten.

Kapitaal kan groeien, maar nooit op je rug,
En als geld gaat rollen is het vaak te vlug;
Daarom liever sparen, 't op de Bank gezet,
Ook in Sint Philipsland open het loket!

Refrein:

Het geld, het geld
Gaet dikwijls vergezeld
Van verdriet en narigheid,
Maar de Bank raakt het niet kwijt,
Het verschaft ons eten op de plank:
Hoera voor onze Bank!

Iedere minister eist op tijd ping-pong,
Of hij Witteveen heet, dan wel Vondeling;
Onze Bank helpt sparen, voor geen ton
bevreesd,

En zoals vanavond is er ook eens feest!

Refrein als boven.

Dat de Bank nog jaren na dit schoon festijn
't Centrum onzer welvaart en succes zal zijn,
Dat zijn onze wensen, dan is elk tevree,
Zingen wij gezellig ons refreinje mee!

Refrein als boven.

14. U tekent met . . . . .

Jan Rodrigo

15. RENTE VAN HET KREDIET — De Bank in carleatuur
Tekenaar Chris Schut - Teksten en projectie duo Mijderwijk

MET HET BESTUUR OP AVONTUUR:

- a. Niets krijgt cadeau voorzitter Ko,
b. Bij brand zo slim de schilder Wim.
c. Hoe dat nou kwam weet Vader Bram.
d. Zo rent Arjaon maar af en aan.

OOK LANG NIET KWAAD DE

TOEZICHTRAAD:

- e. Geen blaam of vrees heeft Fluplands Kees.
f. Wie bouwen mag vraagt Ligtendag.
g. De Steene Poort bracht Timmers voort.

HET GAAT MAAR DOOR IN ONS KANTOOR:

- h. Een druk vertier krijgt de kassier.
i. Wat Elly doet, dat zit wel goed.
j. Hoe wordt begeerd wat Huib serveert.
k. Van Janny's soep is maar één roep!

16. Afscheid van de zingende zusjes

De Marions

17. Sluiting door de Voorzitter

18. Slotzang ZEEUWS VOLKSIED:

Geen dierder plek voor ons op aard,
Geen oord ter wereld ons meer waard,
Dan waar beschermd door dijk en duin
Ons toelacht veld en bos en tuin.
Waar steeds d'aloude Eendracht woont
En welvaart 't noeste werk bekrönt,
Waar klinkt des Leeuwen forse stem:
„Ik worstel moedig en ontzweim!“

Gij, Zeeland, zijt ons eigen land,
We duldten hier geen vreemde hand
Die over ons regeren zou,
Aan onze vrijheid zijn wij trouw;
Wij hebben slechts één enk'le keus:
„Oranj' en Zeeland!“ da's de leus!
Zo blijven wij met hart en mond,
Met lijf en ziel goed Zeeuws, goed rond!

Wijzigingen voorbehouden

Amusementsgezelschap Jaap Mijderwijk — De Meern (U) — Tel. (03406) 13 25

Was drogen op de Zuiddijk. De foto is gemaakt in 1953, na de Ramp. Nu, in 2013, 60 jaar na de alles verwoestende Watersnoodramp wordt weer aan de dijk gewerkt. Het Projectbureau Zeeweringen, een samenwerkingsverband tussen Rijkswaterstaat en waterschap Scheldestromen, versterkt de dijk ter hoogte van het dorp Sint Philipsland. Herziene veiligheidsnormen hebben gezorgd voor deze enorme klus. In totaal wordt in Zeeland ruim 325 kilometer dijkbekleding versterkt. Op bovenstaande foto was de dijk nog stukken kleiner en lager dan heden ten dage. En na de versterking zal de dijk alleen maar sterker worden om Sint Philipsland weer jarenlang te beschermen tegen de kracht van het water. Op de foto staan van links naar rechts Mina Quist, Annie Quist en Jan van Vliet.

Nog niet zo heel lang geleden was dit een bekend beeld in de Fluplandse straten: Dim Verwijs Czn met zijn rijdende winkel. Inmiddels zijn de tijden veranderd en haalt menige inwoner zijn boodschappen voor een week vooruit bij de supermarkt. Tijden veranderen en zo ook het straatbeeld. De rijdende winkel is één van de dingen wat inmiddels historie is. Links op de foto zien we Lenie Kaashoek. De foto dateert uit de jaren '70.